

פ ר ט י - כ ל
ישיבה עד / שכ"ז של הממשלה
כ"ו באלול תשכ"ז - 1.10.67

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר, י. אלון, ז. ארן (עד סעיף 869), מ. בגין,
י. בורג, ח. גבתי, י. גלילי, מ. דיין (עד סעיף 869), ז. ורהפטיג, י.
ישעיהו, מ. כרמל, י. ספיר, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחול),
מ. בנטוב (בחול),
פ. ספיר (בחול),
מ. קול (בחופשה),
ז. שרף (בחול).

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
פרופ' ר. בקי - סטיסטיקן הממשלה (בסעיף 864)
י. הרצוג - המנהל הכללי של משרד ראש-הממשלה

סדר היום:

864. מיפקד האוכלוסין בשטחים המוחזקים
865. שאלות
866. היאחזויות בשטחים המוחזקים
867. מינוי לשירות החוץ
868. ועדה עליונה לעניין ירושלים
869. השימוש בלשון הערבית בשילוט הדרכים בארץ
870. הרכב ועדת-השרים לציון 20 שנה להקמת המדינה

מדינת ישראל
אשר מס' 35
צנזור לעיתונות

864. מפקד האוכלוסין בשטחים המוחזקים

ראש הממשלה ל. אשכול:

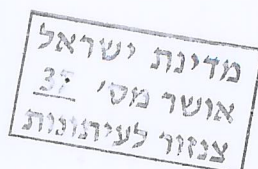
ביקשתי את פרופ' בקי, לא לפרסם את תוצאות המפקד בטרם שהממשלה תשמע על אודותיהן, והמדובר הוא לא רק על המספרים. יש אולי דברים שבכלל לא צריך לפרסם אותם. לא לפרסם את תוצאות המפקד בכלל, זה לא יועיל, זה ודאי יגיע לעתונאים. אבל רציתי שקודם-כל הממשלה תשמע על-כך. אני מעכב את פרופ' בקי כבר ימים אחדים.

(לפרופ' בקי) - אני כבר אמרתי מה שביקשתי ממך למסור לחברי הממשלה. היום קצר, המלאכה מרובה והזמן גם בשבילך קצוב. לפחות חלק זה של הישיבה ייחשב כישיבה לענייני בטחון.

פרופ' ר. בקי:

תודה רבה. כדי לקמץ בזמן, הבאתי חומר בכתב כדי לחלק לחברי הממשלה.

לפני שאעבור לדבר על תוצאות המפקד, ברצוני להעיר שתי הערות. מנקודת-השקפה ארגונית העניין עבד היטב, ולמעשה אפשר לראות את המפקד כעריכת 200,000 ביקורי-בית אצל הערבים. אפשר להדגיש ש-200,000

ביקורים אלה עברו ללא כל תקלה רצינית. נהפוך הדבר: הפוקדים שלנו נתקבלו בסבר פנים יפות. הצלחנו לאסוף חומר עצום. אביא לפניכם עכשיו רק אי-אלו תוצאות ראשונות.

אני רוצה להדגיש באופן מיוחד שעלה בידינו לקבל אינפורמציה מאוד-מאוד מפורטת על בעייה שבמשך עשרים שנה יכלו לחקור אותה, והיא בעיית-הפליטים. נגיע למצב שנוכל לתת תשובה - אני מקווה די טובה - על הבעייה הכאובה - כמה פליטים ישנם ומה מידת הדיוק בנתונים של אונר"א.

ברור כבר כעת, שמספר התושבים ברצועת-עזה, היינו האוכלוסיה בכללה, הוא 356 אלף נפש. אם רוצים להוריד את החלק של רפיח שלפי החשבון המצרי זוהי מצרים, המספר מגיע ל-354 אלף.

אשר לגדה, אין לנו עדיין הסיכום הסופי. אבל ברור כבר סדר-הגודל. סדר-הגודל הוא 600 אלף, כמובן בלי ירושלים-המזרחית.

השר מ. בגין:

הרבה פחות ממה שחשבו.

פרופ' ר. בקי:

מספר הנפשות בצפון-סיני, אל עריש והסביבה הוא 33 אלף. לא פקדנו את הבידואים המפוזרים בסיני. מספר הנפשות ברמת-הגולן - 6400. סך-הכל של האוכלוסיה באזורים המוחזקים, בלי ירושלים, הוא בערך מיליון.

מדינת ישראל
אוסד מס' 37
צמוד לעיתונות

כעת נשווה מספרים אלה עם הנתונים הקודמים. אצטמצם רק בשני האזורים העיקריים. בנוגע לעזה, יש בידינו האומדן האחרון של המצרים, המדבר על 454 אלף, זאת אומרת המצרים הוסיפו נטו למספר האמיתי 100 אלף תושבים. אני מעיז להגיד "למספר האמיתי", כי אנו יודעים שמרצועת-עזה לא היתה עזיבה ניכרת לאחר המלחמה. אפשר פשוט להגיד כי המספר האמיתי ברצועת-עזה הוא כ-350 אלף, בעוד שהמצרים פירסמו מספר של 450 אלף. אנו יודעים גם את הסיבה איך הגיעו לכך. החשבון המצרי היה מבוסס על איזה אומדן שנעשה אי-פעם, לא על-סמך מפקד, ואחרי-כן שנה-שנה הוסיפו את הריבוי הטבעי. בחשבון של הריבוי הטבעי הרישום של הפטירות הוא לקוי ביותר. ואנו גם יודעים שכל עניין חלוקת מנות על-ידי אונר"א קשור עם עצם היות הרישום לקוי. אבל יש גם סיבות אחרות לכך. על-כל-פנים, הסטטיסטיקה המצרית היתה מנופחת מאוד.

אשר לגדה, כאן העניינים הרבה יותר מסובכים. מיד אחרי הכיבוש נתנו כמה גורמים ישראליים, לצערי, פומבי, אולי קצת בלי זהירות, אומדן של 945 אלף. מספר זה פורסם בשנתון הירדני האחרון. מספר זה כלל כמובן גם את ירושלים. אנו צריכים איפוא לעשות השוואה בין האומדן הירדני האחרון במספר של 945 אלף, לעומת כ-670 אלף, הנמצאים בגדה ופלוס ירושלים. ההבדל נראה עצום.

מה הסיבה של ההבדל הזה? יש מספר סיבות. קודם-כל התברר שהאומדן הירדני היה מאוד מנופח. גם הירדנים הלכו לפי אותה שיטה, כמו המצרים. היה שם מיפקד ב-1961. אחרי-כן הם הוסיפו את הריבוי הטבעי, מבלי לשים לב להגירה פנימית ולהגירה לחוץ-לארץ, וגם מספרי הריבוי הטבעי היו מנופחים, מאותה סיבה שאין רושמים בדיוק את המספרים.

מדינת ישראל
אוסר מט' 37
צנזור לעיתונות

ועכשיו השוואה עם המיפקד הירדני משנת 1961. אם אני לוקח את תוצאות המיפקד הירדני מאותה שנה לגדה בלי ירושלים, אני מקבל מספר של 730 אלף בהשוואה ל-600 אלף שמצאנו היום. אבל ההבדל נראה די סביר. היה אמנם ריבוי טבעי, אבל אנו יודעים שהרבה גם היגרו לגדה-המזרחית, לארצות ערביות ולארצות אחרות, ויש אנשים שעזבו את הגדה כתוצאה ממלחמת-ששת-הימים. יש יסוד למחשבה שהאוכלוסיה היא הרבה יותר קטנה ממה שחשבו מיד לאחר הכיבוש.

מנקודת-ההשקפה של הרכב דימוגרפי מצאנו יישוב צעיר באופן יוצא-מן-הכלל. גם ברצועת-עזה וגם בגדה, אחוז הילדים עד גיל 15 מתקרב ל-50%, כמו אצל הערבים הישראליים. זה מעיד על ילודה גבוהה מאוד. מה מצב תמותת הילדים, - נדע כעבור מספר שבועות. חקרנו גם את הבעייה הזאת.

דבר מעניין הוא, שאנו מוצאים דיספרופורציה ניכרת בין גברים ונשים בגילים הצעירים. בקבוצת-הגיל של 15 עד 34, אנו מוצאים מחסור ניכר מאוד של גברים. הדבר הזה מעיד על תוצאות, הן של עזיבה לאחר המלחמה והן של הגירה גדולה למדי שאיפיינה בעיקר את הגדה במשך שנים רבות. ישנה נטייה לעזוב את הגדה, ובין העוזבים נמצאים בעיקר גברים צעירים. הדבר הזה נראה באופן ברור מהמיפקד שלנו. גודל המשפחה באזורים החדשים הוא די גבוה, בין 5 - 6 נפשות למשפחה, זה הרבה יותר מאשר אצל היהודים בישראל, זה מתאים פחות-או-יותר למה שנמצא אצל הערבים בישראל.

מספר פרטים על בעיית הפליטים. חקר בעיית הפליטים הוא מסובך מאוד. ניסינו לחקור אותה בארבע דרכים שונות. קודם-כל שאלנו כל ראש-משפחה באיזה מקום נולד, חישבנו לחוד את המשפחות שראשיהן נולדו בישראל. חישבנו כמה נפשות יש למשפחות אלו. גישה שנייה היתה, שבמידגם, לגבי אנשים מעל לגיל 15, שאלנו איפה נולדו, אם לא נולדו ביישוב-מגוריהם הנוכחי, ניסינו על-ידי שרשרת ארוכה של שאלות לברר איפה גרו ב-1948. שאלנו כל משפחה

מדינת ישראל
אשר מס' 37
צנזור לעיתונות

האם היא רשומה באונר"א. נוסף לזה ערכנו לחוד ספירה במחנות-הפליטים. במשך הזמן תהיה לנו כמות גדולה מאוד של נתונים סטטיסטיים שיתנו לנו לערוך בדיקה טובה על כל החומר של אונר"א. עדיין לא הגענו לכך. אבל אני רוצה למסור פה אי-אלה מספרים.

לגבי רצועת-עזה יש לנו כבר שני המספרים הבאים. מצאנו 220 אלף איש השייכים למשפחות אשר ראשיהן נולדו בישראל, ומצאנו 250 אלף שאמרו כי הם רשומים באונר"א. המספרים של אונר"א מדברים על 317 אלף, זאת אומרת, ההבדל כאן הוא די גדול, בין 317 אלף איש הרשומים באונר"א לבין 250 אלף האומרים שהם רשומים באונר"א, ובין 220 אלף שאנו יודעים על אודותיהם, כי ראשי-המשפחות נולדו בישראל. השוליים הם רחבים מאוד. אינני חושב שהגיע כבר הזמן לעשות את החשבון הסופי עם אונר"א, אבל אנחנו רואים כבר הבדלים רחבים מאוד. אפילו לגבי מספר, שהיה צריך להיות פשוט מאוד, לגבי מספר אנשים במחנות, אנחנו מוצאים הבדל ניכר. פקדנו במחנות 175 אלף איש, בעת שאונר"א טוענת כי במחנות נמצאים 199 אלף.

אני בא כעת לגדה. בחומר שאבקש לחלק בכתב תמצאו שכתבנו מן הצד סימן-שאלה גדול בעפרון. החומר הזה קיבלנו באומדן בסקירה הראשונה. אבל הוא כל-כך בומבסטי, שאני עדיין מפחד להשתמש בו. אני בעצמי אינני יכול עדיין להגיד בטוח שזהו, משום שכאן לא נעשו כל הבדיקות האחרונות שנעשו ברצועת-עזה, אבל הם נותנים מושג, מה יכולים להיות כאן ההבדלים. בדין-וחשבון האחרון של אונר"א טוענים הם שיושבים עדיין בגדה לאחר המלחמה 311 אלף איש. אנו לא הצלחנו לזהות לעת-עתה יותר מאשר 110 אלף נפשות, אשר ראש-המשפחה שלהן נולד בישראל. כאן ההבדל הוא פשוט פנטסטי. אבל עד שלא נעשה את כל הבדיקות מכל הצדדים לא נפרסם בשום אופן נתונים אלה. אפילו אם נניח שעל-ידי כל-מיני בדיקות יתברר שיש עוד 50 אלף נפש, יוצא שיש הבדלים עצומים גם במחנות-הפליטים וגם בגדה בכלל. כבר מספירות ראשונות אנחנו רואים שיש הבדל

מדינת ישראל
אוסף מס' 2
צנזור לעיתונות

גדול גם במחנות בין מה שטוענים לבין מה שמצאנו. ההבדל העיקרי הוא מחוץ למחנות, וזה מובן מאליה למה זה צריך להיות כך.

אוסף עוד הערה, הבנתי מראש-הממשלה, שלדעתו טוב שכל החומר הזה יתפרסם על-ידי גורם אובייקטיבי-מדעי, וזוהי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ללא כל התערבות פוליטית. לכן אני מבקש לשמור בסוד אבסולוטי את החומר הזה שאנו נחלק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מוטב בכלל לא לחלק אותו, הם שמעו את הדברים.

פרופ' ר. בקי:

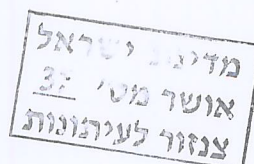
זה עוד יותר טוב ועוד יותר בטוח.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

זה 'יתחלק'.

פרופ' ר. בקי:

מאוד-מאוד רצוי שהדבר הזה יגיע לעתונות רק על-ידי גורם אובייקטיבי שבדק את החומר. ניתן גם את הנתונים על הפליטים בצורה שקטה, ללא כל פולמוס פוליטי. תפקידנו הוא רק לקבוע את העובדות, ולא להסיק

המסקנות הפוליטיות.

שר הסעד י. בורג:

אתה מזכיר את אונר"א?

פרופ' ר. בקי:

כן, אבל בצורה שקטה.

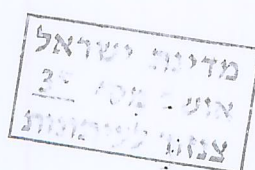
השר מ. בגין:

מתי יוכל פרופ' בקי למסור את החומר?

פרופ' ר. בקי:

כמה פירסומים נוכל למסור כעבור יומיים. בקרוב נוכל לתת מספרים גם על התעסוקה. כיום יש לנו מושג-מה רק על המצב ברצועה. אינני רוצה לתת כעת מספרים, אבל אני רוצה רק לרמוז שהדבר הוא די מדכא, אם כי זה אינו מפתיע. אחוז-הגברים שהיו עסוקים לפרנסתם לפני המלחמה היה קטן מדי כבר אז, ולאחר המלחמה כמובן האחוז לא ירד עדיין. ואין זה מפתיע לפי התנאים של הרצועה.

שר המשטרה א. ששון:

קודם-כל אני חושב שרצוי מאוד שהפירסום יהיה דרך
הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שהיא נאמנה מבחינה מדעית ולא לתת לזה שום גוון
פוליטי.

מספר שאלות. אמרת כי ברצועת-עזה המספרים שלנו
ביחס לפליטים הם 175 אלף, ואילו המספרים של אונר"א מדברים על 250 אלף.

פרופ' ר. בקי:

אנחנו מצאנו במחנות 125 אלף, ואילו אצל אונר"א
רשומים במחנות 199 אלף.

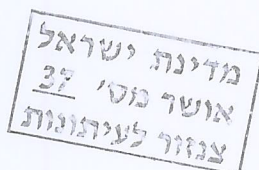
שר המשטרה א. ששון:

אלה שאינם במחנות, אבל הם רשומים אצל אונר"א,
יש להם בתים משלהם והם תושבי עזה?

פרופ' ר. בקי:

כן, הם מפוזרים בכל המקומות.

שר המשטרה א. ששון:

יש תושבים ויש פליטים. הפליטים לא באו מעזה-עצמה אלא מהחוץ, מיפו ומכל-מיני מקומות אחרים, אונר"א קבעה להם בתים משלהם והם רק נרשמים אצל אונר"א?

שאלה שנייה, האם כבר ברור לכם מה הממוצע מבחינת הצעירים בני 17 עד 20 ואילך?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אמרת כי בגדה-המערבית, יחד עם ירושלים היו לפי המיפקד הירדני 945 אלף.

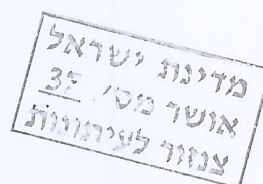
פרופ' ד. בקי:

לא מיפקד, אלא אומדן.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

דהיינו לפי המיפקד מ-1961 פלוס האומדן. ואילו לפי המספרים של המיפקד שלך יש שם בערך 670 אלף איש. האם אינך סבור שהמיפקד והאומדן שלהם היו די נכונים, אם ניקח בחשבון שלפי המספרים שקיבלנו משר-הבטחון, 250 אלף איש עזבו את הגדה-המערבית אחרי המלחמה?

שר הבטחון מ. דיין:

מעולם לא אמרתי מספר כזה. יש לי מספרים על אלה שעזבו אחר המלחמה. אחר המלחמה עברו לירדן, אם אינני טועה, בערך 70 אלף איש. אלה שעברו על הגשרים לאחר המלחמה, אנחנו רשמנו את מספרם, וזה מגיע ל-70 אלף. בזמן המלחמה עברו לירדן 130 אלף, אבל המספר הזה מהווה אומדן, לא ראינו אותם.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

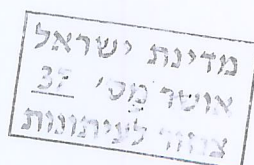
המספרים הם די נכונים, יש רק הבדל של כמה עשרות אלפים.

שאלה שנייה שאני רוצה לשאול: האם במיפקד הבאתם בחשבון את אלה שעברו לעבוד בכוויית ובמדינות אחרות ושהמשפחות שלהם נשארו פה, ורק אחד מהמשפחה עובד שם, ובאופן סופי עדיין לא ניתק את קשריו עם הארץ והוא נקרא כאן תושב? האם יש הרבה כאלה?

ועכשיו שאלה יותר לממשלה: אם יפורסמו הנתונים, האם זה לא יכול להביא מיד להפחתת התמיכה של אונר'א ב-100 אלף בעזה, וכן בגדה-המערבית יכול מיד להיות קיצוץ על 200 אלף מנות, מה תהיה ההשפעה על העניינים?

השר מ. בגין:

את צריך להיות גם שר-החקלאות וגם שר-המזון...

שר הבטחון מ. דיין :

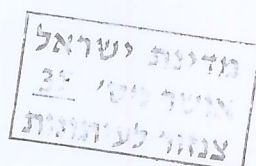
האם יש לכם הערכה או ידיעה כמה עזבו מתחילת המלחמה עד היום, מהגדה ומרצועת-עזה גם-יחד? מרצועת-עזה זה יהיה חלק קטן שעזבו.

שנית, אמרת שביחס לגדה יש לך השוואה בין המפקד הירדני משנת 1961 ובין המפקד הנוכחי. האם יש לך הערכה על אודות הריבוי הטבעי מ-1961 עד עכשיו? ומזה צריך לנכות כמובן את אלה שהיגרו למדינות-חוץ.

שלישית, האם יש בידיכם הנתונים המצריים על הבידואים בסיני, שאותם לא הבאתם בחשבון?

רביעית, אם מדברים על פליטים ברצועת עזה, נדמה לי שיש שם גם תושבים המקבלים עזרה מ"קר", זאת אומרת שמבחינת הציון, אם אתה שואל אותו אם הוא יליד עזה, הוא עונה שהוא יליד עזה, אבל מבחינת יכולתו להתקיים, הוא נתמך, והעובדה שנתווספו לשם 100 אלף איש, ודאי עירערה לא-במעט את מצבו של בחור שגדל שם, קודם יכול היה למצוא עבודה ועכשיו לא. האם עניין-הפליטים הוא על יסוד מקום-מגוריו הקודם של האיש, או שאין לו שם מחיה?

חמישית, בקשר למספרים השוואתיים, כלומר של ירדן ושל מצרים, עם המספרים שלנו עכשיו - באיזה חלק ניפחו הירדנים והמצרים מדעת ובאיזה חלק אלה חישובים לא-נכונים? מה ששמעתי כאן מדברייך - מזה יוצא כי אלה הם בעיקר חישובים לא-נכונים. הם עשו את חשבון הריבוי הטבעי, אבל לא חיסרו את ההגירה. יכול להיות שעשו זאת ביודעין ולא בטעות. האם אתה חושב שיש שם מספרים לא-נכונים, או שההערכה אינה נכונה?

שר הסעד י. בורג:

ברור שאם מוסד מדעי יפרסם משהו, אנחנו בארץ מאמינים. אולם מה הוא חושב לעשות על-מנת שיגידו גם בחוץ-לארץ שהמספרים הושגו באופן מדעי, ללא התערבות פוליטית בתסרוקת של המספרים. אין דבר קל יותר מאשר לפרסם על-ידי כתובת נייטראלית-מדעית כל מה שאתה רוצה. בפולמיקה הבינלאומית בוודאי יכול דבר כזה להישמע. אולי חשוב שגם המתודיקה, בה השיגו את הדברים, תיקבע ותיראה באור האובייקטיבי הנכון.

פרופ' ר. בקי:

לשאלותיו של השר ששון - נכון הוא שחלק גדול של הפליטים גרים במחנות, אבל יש גם פליטים הרשומים בתור שכאלה באונר"א וגרים מחוץ למחנות, בבתים שונים, מפוזרים בין האוכלוסיה, ואונר"א נותנת להם מנות. הנהלת החשבונות של אונר"א היא אחד הדברים המסובכים ביותר. הבעיה היא, שאנחנו מצאנו הבדלים הן ביחס לגרים במחנות והן ביחס לאלה הגרים מחוץ למחנות, וכמובן ביחס לסך-הכל. לאורך כל החזית יש הבדל בין הנתונים שלנו ובין הנתונים של אונר"א.

הרגשתי היא, אבל לא יותר מאשר הרגשה, שלגבי היושבים במחנות הטעות היא קטנה יותר מאשר לגבי אלה היושבים מחוץ למחנות, ואת הדבר הזה אפשר להבין.

מדינת ישראל
אושר מט' 37
צנזור לעיתונות

שר המשטרה א. ששון :

אלה הגרים מחוץ למחנות גרים שם על-חשבון

אונר'א?

פרופ' ד. בקי :

הם מקבלים עזרה מאונר"א. לגבי חלק העזרה מתבטאת בשירותים ובמנות-מזון, לגבי חלק - רק בשירותים. יש הרבה אנשים שמקבלים מאונר"א רק בית-ספר לילדיהם, ויש אחדים שמקבלים גם מנות. אני צריך מיד להעיר, שאפשר להטיל ספק בדבר, אם אפשר לחיות על המנות האלו. אינני חושב שחיים רק על המנות, למשל על 10 קילו קמח לחודש וכדומה.

השר י. ספיר :

הם חיו על מנות כפולות.

פרופ' ד. בקי :

אעיר בקשר לזה הערה לא-סטטיסטית, אלא הערה של בן-אדם שניסה קצת מקרוב לראות את הדברים. אני חושש שמה שקורה בגדה בעיקר הוא, שהרבה מנות נמצאות בידי החנוונים, זוהי הבעייה החמורה. אני חושב שיש אנשים שהיגרו והמנות שלהם נשארו אצל מישהו אחר, וזה יכול להיות לא קרוב-משפחה, אלא חנווני. על זה אין לנו סטטיסטיקה, אבל יש לנו חשש.

מדינת ישראל
אגף מ' 32
צנזור לעיתונות

ועכשיו בנוגע להרכב הגילים של האוכלוסיה, כל מה שאני יכול להגיד. אקח קודם את החלק הצפוני של הגדה, שעליו יש לנו ידיעות: 48% של האוכלוסיה הם ילדים עד גיל 14, 25% - עד גיל 15-34, 20% מגיל 35 עד 64, 7% - מגיל 65 ומעלה. הדבר הבולט הוא 48% ילדים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

עד גיל 34 בערך - 73%, מה המצב אצלנו?

פרופ' ר. בקי:

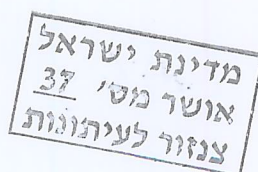
אצלנו 62%. אבל אצלנו יש 32% ילדים עד 15 כנגד 48% אצלם, וצעירים בגיל 15 עד 34 יש 30% אצלנו, בהשוואה ל-25% בלבד אצלם. הדבר הבולט אצלם הוא שאחוז-הדור בגיל 15 עד 34 הוא לא גדול, וההסבר העיקרי לכך הוא בעזיבות והגירה שהיו מהגדה במשך שנים רבות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

זאת אומרת יוצאי-צבא יש לנו יותר.

פרופ' ר. בקי:

מבחינת האחוז.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

המספרים שהבאת הם לטובתם?

פרופ' ר. בקי:

הילודה היא גבוהה, התמותה נראית כבר להיות די נמוכה. נראה שאמנם התמותה אינה כה נמוכה כמו אצל ערביי-ישראל, אבל כבר לא-כל-כך גדולה כמו במדינות ערביות. יש אצלם ריבוי טבעי גדול. הריבוי הטבעי של הגדה נראה להיות בסביבות 3% זהו אחוז לא-קטן.

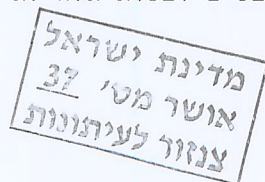
אבל מה שמאפיין את הגדה הוא, הגירה, היתה הגירה גם לגדה-המזרחית וגם לארצות כמו כוויית וכו'. אני מדבר על הגירה שהיתה לפני המלחמה.

שר החקלאות ח. גבתי:

האם יש איזה מספרים על ההגירה?

פרופ' ר. בקי:

אני מקווה שנגיע גם למספרים אלה. אנו יודעים למשל שבמיפקד 1961 רשמו הירדנים, שבאותו רגע שערכו את המיפקד נמצאו בחוץ-לארץ 50 אלף מאנשי הגדה. זהו מספר גדול מדי. במיפקד שלנו שאלנו מכל ראש-משפחה כמה מהבנים והבנות שלהם נמצאים בחוץ-לארץ. בנים ובנות אלה לא נכנסו למיפקד שלנו,

אבל מספרם רשום. אני מקווה שכעבור חודש או יותר אוכל למסור סטטיסטיקה על הבנים והבנות לפי תאריך-היציאה ומקומות-הימצאותם. זה יתן לנו אפשרות של חקירה על ההגירה משם. אני חושב שזוהי אחת מבעיות-היסוד החשובות-ביותר כדי להבין מה תהיה ההתפתחות בעתיד של הגדה.

שר המשטרה א. ששון :

כלומר הילודה בגדה קטנה יותר מאשר אצל

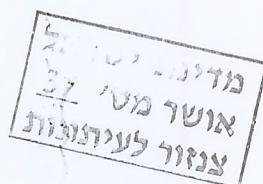
ערביי-ישראל?

פרופ' ר. בקי :

לא הילודה משפיעה. הנטו הוא קטן יותר אצל תושבי הגדה, כנראה משום שיש אצלם יותר תמותה מאשר אצל ערביי-ישראל. בילודה יש רק קצת פחות, אבל יש יותר תמותה.

עניתי כבר למעשה לשאלה מה אנו רשמנו. אנו שנו רק אנשים שראינו אותם בעין. זוהי הסיבה שסידרנו עוצר-בית. כל רני-המשפחה היו נוכחים ואנו רשמנו רק אנשים הנמצאים למעשה. מלבד זה רשמנו אמנם את מספר הבנים והבנות הנמצאים בחוץ-לארץ, אבל אלה אינם נכנסים לחשבון שלנו.

ביחס לשאלה ששאל שר-הדתות על ההתאמה עם המיפקד הירדני. ההבדל בין האומדן הירדני האחרון ובין מה שמצאנו הוא גדול מאוד, כמעט 300 אלף. חלילה לנו לחשוב שכל העניין הזה נובע מיציאה מהגדה החוצה כתוצאה מהמלחמה. אנשי-או"ם טוענים שנמצאים היום בירדן מהגדה-המערבית 180 אלף עד 200

אלף איש. אינני בטוח שהמספר הזה הוא נכון. אולי האמת לא-כל-כך רחוקה מזה. אנחנו יודעים שהיתה יציאה לירדן גם בחודשי יולי, אוגוסט וספטמבר. אבל אינני חושב שאנחנו יכולים כך לקבל את המספר של או"ם, בלי הסתייגות. בפירסום שאני עומד לפרסם אנחנו נותנים בתור השוואה, דבר שהוא מבוסס באופן מדעי. בשנת 1961 נפקדו 730 אלף איש. לאחר-מכן אפשר להניח ריבוי טבעי של 3%. ישנה הגירה החוצה, שאיש לא ספר, והיתה הגירה לגדה-המזרחית, שהיתה ניכרת מאוד בשנים שבין 1961 עד 1967, והיו עזיבות. אני מקווה שבמשך הזמן נוכל להגיע לאומדן של מספרי הגורמים השונים. ברגע זה אני מציע לא לתת איזו גושפנקה להבדל העצום הזה של 300 אלף, בין האומדן האחרון של הירדנים ובין המספר שלנו.

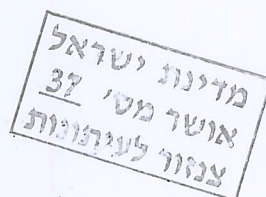
אשר לשאלת השר דיין בדבר מספר הבידואים בסיני. ספירת הבידואים היתה רק חלקית. האומדן האחרון של המצרים לגבי כל האוכלוסיה של סיני היה 50 אלף. אנו מצאנו 34 אלף. ההבדל הוא לא-כל-כך גדול, בהתחשב בעובדה שלקחנו רק את החלק הצפוני - אל-עריש והסביבה.

בנוגע לפליטים המקבלים חבילות מ"קר", שאלנו במפקד גם על אלה שקיבלו עזרה מקרובים ומגורמים אחרים, וביניהם גם מ"קר". המספרים הם די ניכרים, אבל עוד נדע מספרים מפורטים.

שר הבטחון מ. דיין:

האם אצלכם הם נכללו בתור תושבים או בתור פליטים? חברת "קר" נתנה עזרה רק לתושבים.

פרופ' ר. בקי:

תושבים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לא הכנסת עדיין את הפליטים של רמת-הגולן?

פרופ' ר. בקי:

אנחנו מעריכים - אבל זוהי הערכה מאוד גולמית, שלפני המלחמה היו ברמת-הגולן כ-70 אלף איש. אם האומדן הזה יתאשר, אני חושב שמה שמספרים עכשיו באו"ם על 100 אלף פליטים בסוריה, הוא מספר מוגזם-למדי. אבל את זאת אנחנו בודקים עדיין, אינני רוצה להתחייב בעניין זה.

לשאלת השר בורג, אני חושב שאנחנו מתכוונים לעשות כל מה שאנחנו עושים תמיד, היינו, לתת הסבר מלא על המתודה שבה ערכנו את המיפקד. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של ישראל ידועה כגורם מדעי. אני רוצה בהזדמנות זו שוב להגיד כמה זה חשוב, שהלשכה עובדת כגורם עצמאי מדעי, ללא התערבות פוליטית. בזה אנחנו יכולים לתת לפחות ערכות כלפי הקולגים שלנו בחוץ-לארץ, שאנחנו עושים מיפקד מדעי. אולי זה המיפקד המדעי-ביותר שנעשה עד עכשיו, בהשוואה למיפקדים אחרים - בכל הארצות הערביות. ודאי אין זה יורד ברמה מדעית ממה שעשו הלשכות-לסטטיסטיקה של מצרים ושל ירדן. אבל אנחנו יכולים לעמוד על שלנו. אינני רוצה להיכנס לפולמוס ישיר עם אונר'א. כאשר מגיעים לפולמוס פוליטי, העניינים מסתבכים.

מדינת ישראל
אשר מ"י 37
צמוד לעיריאות

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

האם אפשר יהיה לפי זה לדעת את גילאי החינוך

מהשנה הששית?

פרופ' ר. בקי:

ודאי.

השר מ. בגין:

יש לי שתי שאלות קצרות:

(א) האם בין ארצות-ההגירה שרשמתם נמצאות גם ארצות מעבר לים, היינו אחרות מאשר ארצות ערב, ואילו הן?

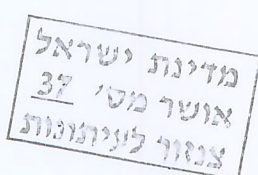
(ב) 600,000 התושבים, מהי החלוקה שלהם לפי

אוכלוסיה כפרית ועירונית?

פרופ' ר. בקי:

פרטים ביחס לחלוקה בין אוכלוסיה כפרית ועירונית

אין לנו עדיין. אנחנו רק בהתחלת העבודה. המפקד נגמר רק בשבוע שעבר.

השר מ. בגין :

שאלתי ולא טענתי.

פרופ' ר. בקי :

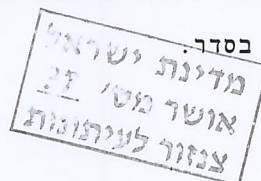
אשר לחלוקה לפי ארצות ההגירה: לפי המפקד הירדני אנחנו יודעים כי בעבר הגרו 80% לארצות ערביות, 20% לארצות לא-ערביות, מזה המחצית לארצות אמריקה ומחצית אחרת לגרמניה המערבית. בקרוב נדע נתונים הרבה יותר מפורטים.

שר האוצר פ. ספיר :

אם זכרוני איננו מטעני, אמרת שבמפקד הירדני בשנת 1961 היו בגדה המערבית בלי ירושלים 730,000 איש. יש להניח שעל פי גידול טבעי ב-3% נוספו כ-100,000 איש במשך 5-7 שנים. ביחד זה איפוא 840,000-830,000 איש. אם עכשיו ישנם 600,000 ואם לקחת בחשבון את העזיבות מאז 1961 ואת העזיבות מאז התחלת המלחמה, האם זה נראה שהמפקד הירדני לא היה נכון?

פרופ' ר. בקי :

אני חושב שהמפקד היה בסדר, אבל האומדנים לאחר המפקד, שבהם הוסיפו מספרים מוגזמים ולא לקחו בחשבון הגירה, היו לא מדויקים. בשנתון הסטאטיסטי של ירדן ישנה הערה האומרת שלא לקחו בחשבון את ההגירה הפנימית והגירה החוצה. הם במובן זה בסדר.

תשובה לשר דיין: אני חושב שבאונר"א יש דברים

שהם באופן די יסודי אינם בסדר. יש כאן אנשים המסתירים דברים, כגון פטירות, הגירות וכו'. הסטאטיסטיקה הרשמית של המצרים ושל הירדנים היא בלתי נכונה בתור מיטודה. אבל במדה מסויימת הירדנים מודים בזאת. מה שלא היה בסדר אצל הירדנים היה, שבמפקד 1961 הסתירו במתכוון את מספר האנשים הגרים במחנות, והם מודיעים שהתחייבו שלא לתת את המספרים האלה לחוד, כנראה שהמצפון שלהם היה די רע.

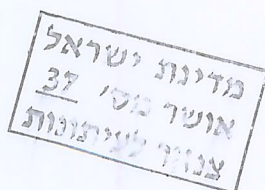
השר י. ספיר:

אני מבין שהלשכה הסטאטיסטית תפרסם את הנתונים שישנם בידה. לאחר שזה יתפרסם, לא תהיה שום סבה מדוע אנחנו, חברי הממשלה, לא נוכל לקבל את הנתונים כהלכותיהם. אבל יכול להיות שגם ההעתק שנקבל לא יכיל פרטים על כל השאלות שיכולות להתעורר סביב כל הקומפלכס של הבעיה. האם אפשר יהיה לקבל בשבילנו גם את הנתונים המפורטים שיכולים לענות על כל השאלות והבעיות הדימוגרפיות המעסיקות אותנו, שאפשר יהיה ללמוד את זה?

פרופ' ר. בקי:

אבקש סליחה אם אהיה בלתי צנוע. אבל אני חושב

שבעוד מספר שבועות נתן בחומר שלנו שנפרסם - שאלה היא, איך להתגבר על הכמויות - אינפורמציה מפורטת ואפשר יהיה לענות על שאלות שונות. אמרתי לראש הממשלה שאחת העבודות שהלשכה תעשה בקרוב היא, להכין על סמך החומר תחזיות על ההתפתחות בעתיד, ברגע שנוכל להעריך לפי המפקד את תמותת הילדים וההגירות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יכולה להיות שאלה: האם אנחנו מעוניינים
בפרסומים כה רבים כשם שאנחנו מעוניינים בהגירה עצמה?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

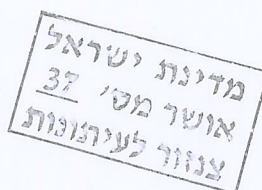
האם אלה בגדה וברצועה שנרשמו בתור פליטים,
נשאלו גם האם יש להם מקורות פרנסה אחרים, ואם כן - איזה אחוז מהם עובד עבודות
נוספות?

פרופ' ר. בקי:

השיטה שלנו היתה, לפרק את השאלות בנוגע לפליטים
ושלא יהיה להם חשש. שאלנו כל אחד, איפה נולד, האם הוא מקבל עזרה מאונר"א או
תמיכות אחרות. אחרי כן ישנן שאלות ספציפיות ביחס להשתייכות לכוח אדם, במה עבד
עד כה, במה עבד בשבוע האחרון לפני התחלת המלחמה. מזה נוכל לקבל תשובה מוחלטת
כמה מהפליטים עובדים וכמה אינם עובדים. ברצועת עזה אחוז העובדים במחנות
הפליטים הוא קטן יותר, אבל אין הבדל כל כך גדול לעומת האחרים. אפילו בעזה חלק
מהפליטים מעורים בחיים הכלכליים, אם כי הם יושבים במחנות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני בטוח שאלה העסוקים בהברחת חשיש אינם במפקד.

פרופ' ר. בקי:

לא שאלנו אותם על כך.

שר התחבורה מ. כרמל:

האם היתה במפקד שאלה לגבי הדת ומה אחוז הנוצרים
במקומות האלה? שנית: האם כל המצויים ברמת הגולן הם דרוזים?

פרופ' ר. בקי:

ברמת הגולן 92% דרוזים. ברצועת עזה ובאותו חלק
של הגדה, שביחס אליו כבר עשינו את העיבודים, מצאנו למעלה מ-95% מוסלמים. אבל
אין זאת אומרת שזהו החשבון הסופי של כל הגדה. את החלק הדרומי לא ספרנו עדיין.

השר מ. בגין:

זה בלי רמאללה?

פרופ' ר. בקי:

מדינת ישראל
אשר מסי' 37
צמוד לעירמונת

בלי רמאללה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אמרת כי בין המהגרים, בין היוצאים לחוץ לארץ, יש בנים ובנות. האם אלה זוגות או שנוסעות גם בנות לבדן?

פרופ' ד. בקי:

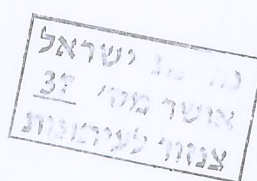
הרגשתנו היא שיש דיספרופורציה ביציאה לחוץ לארץ, שיוצאות פחות בנות. כבר יש לנו אישור לכך במפקד הזה, כשאנחנו רואים כי בגיל הצעיר יש באוכלוסיה בארץ הרבה יותר נשים מאשר גברים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

תמו השאלות, ואנחנו מבינים מדברייך שיש לכם עוד הרבה עבודה למספר שבועות. אם תרצה להפגש עם עתונאים, נדבר עוד על כך.

אני מודה לך ולכל האנשים שעבדו בזאת. היתה זאת וודאי עבודה לא קלה, והיא נעשתה בפעם הראשונה. כי כל הזמן אמרו לנו שאי אפשר לדעת את מספר הפליטים ולהוציא מהם תשובות, כך אמרו אנשי אונר"א.

לשאלתו של השר ורהפטיג, הייתי אומר שאם יתברר שיש פחות פליטים ממה שחשבו, מן הראוי לנו להגיד להם (כך נדמה לי), שאונר"א תגדיל את המנה לאלה שישנם באמת. אנחנו מופיעים אז כאנשים הגונים ומחזקים את האנשים. אולי אפשר להדליף דרך העתונים שזה בינתיים אוכל את הכסף של אונר"א

שחושבים שיש מספר גדול יותר ממה שישנו באמת, ועוד דברים כאלה.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם הם מן החוץ?

שר הסעד י. בורג:

הכל גנרי...

ראש הממשלה ל. אשכול:

איזה משכורות הם מקבלים? אם הם פליטים - הם פליטים, אם לא זוהי פרנסה לעולם ועד.

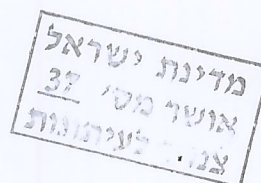
השר מ. בגין:

לאמריקאים תהיה זאת אינפורמציה חשובה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני מציע שראש הממשלה יעמיד כאן לדיון את הטיפול באונר"א ואת היחסים עם אונר"א, וזה לאחר שנקבל את כל הנתונים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מעשה בפעמון ויהודי עומד על ידו והוא צריך
לצלצל בשעה שתהיה מהפכה עולמית. מישהו אמר שזאת תהיה לו פרנסה לכל ימי חייו.
פקידי אונר'א מעוניינים כנראה שתהיה להם פרנסה לכל ימי חייהם.

שר העבודה י. אלון:

זה מזכיר את פיק"א.

ראש הממשלה ל. אשכול:

פיק"א ועוד איזה דבר.

תודה רבה אנחנו מחכים ליתר החומר.

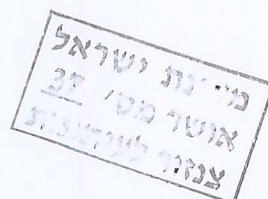
865. ש א ל ו ת

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר החוץ איננו. אני ממלא גם את מקומו. הגיעו
איזה מברקים. אם אין שאילות, הייתי בוחר לדחות את קריאתם לשבוע ימים.
מבטיחים כי השבוע יהיה דיווח מפורט יותר.

השר מ. בגין:

איני מתכוון לשאילתה במובן הפורמלי. היות ואתה
מציע שהדיון יתקיים בשבוע הבא, נראה לי שכמה דברים שנתרחשו בשבוע שעבר דורשים
תגובה דחופה.

ראשית כל: שר החוץ הופיע במועצה האירופית בשטרסבורג והביא קוים לתכנית שלום. הוא עצמו דרש לפני שבועיים בממשלה, שכולנו נתחייב לא להביא שום הצעות מעשיות לתכנית שלום. הדבר חמור באופן מיוחד, משום שהכל מניחים ששר החוץ מדבר בשם הממשלה. אין זאת הודעת שר על דעתו הפרטית, שאחריה אפשר לומר שהיא לא היתה מוסמכת. כך קיבל את הודעותיו של שר החוץ בשטרסבורג כל העולם, כפי שקראתי בעתוננים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מה היה שם?

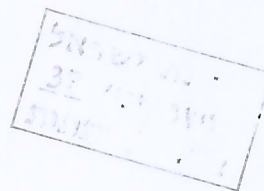
השר מ. בגין:

הוא דיבר שם על פירוז סיני, על איחוד כלכלי עם ירדן ולבנון, ולא ידוע לאיזו ירדן הכוונה, יישוב הפליטים באל עריש, הכנסת משקיפי או"ם לסיני.

על הרעיון של איחוד כלכלי איני רוצה לעמוד עכשיו, אבל הממשלה לא החליטה עליו.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

זהו אקווה דסטילטה.

השר מ. בגין :

הייתי רוצה שהממשלה תחליט האם לעשות דסטיליזציה או להשאיר את המלח במים, אבל הממשלה צריכה להחליט על כך.

הנה פירוז סיני. לא דברנו רק על פירוז סיני, דברנו על כך שעזה תהיה כלולה בשטח הרבונות. כאשר שר החוץ מדבר רק על פירוז סיני, מה מסיק מזה העתון "טיימס"?

NOTHING WAS SAID ABOUT GAZA, BUT IN NEGOTIATION EGYPT COULD REASONABLY ASK ISRAEL TO LEAVE IT.

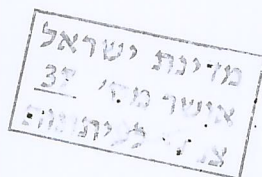
זה הפירוש של "טיימס". אמנם אין זה מחייב אותנו, אבל חשוב מה מסיק מדברי שר החוץ עתון חשוב כ"טיימס". דברנו על תיקוני גבול מעבר לגבול הבינלאומי. דברנו על הבטחת השייט בשארם-א-שייך ובסואץ. הועלה רעיון של הבטחת הדבר על ידי כוח צבאי ישראלי.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

לא.

השר מ. בגין :

לא יועיל אם כל הזמן תאמר לי "לא".

לפי הערכתי עשה שר החוץ משגה יסודי. הממשלה החליטה, אם כי לאו דווקא על דעת כל החברים, שאין מעלים כל הצעות לתכנית שלום, אלא אומרים: אין חוזה שלום, אנחנו עומדים בכל המקומות שאנחנו עומדים בהם. שר החוץ דרש הגדרה כזאת.

אני חושב שלפחות ראש הממשלה צריך, על דעת הממשלה, להעיר על כך לשר החוץ. אי אפשר להחזיק את החבל בשני קצותיו. והנה עוד מה שאומר ה"טיימס":

"IT IS THE FIRST TIME THAT AN ISRAEL MINISTER, SPEAKING FOR THE GOVERNMENT, HAS PROPOSED..."

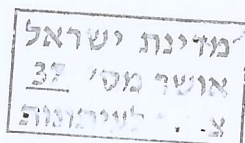
אמר מה שאמר. ההנחה המקובלת היא ששר החוץ מדבר בשם הממשלה.

אגזול מכם עוד מספר שניות, כדי לשמח את לב כל

החברים. ועוד אומר ה"טיימס":

"IN SPITE OF MR. BROWN'S PIOUS STATEMENT THAT A STATE COULD NOT BE ALLOWED TO EXTEND ITS FRONTIERS AS A RESULT OF WAR, ISRAEL IS LIKELY TO STAY IN OCCUPATION OF HER CONQUESTS UNLESS A PERMANENT PEACE IS ESTABLISHED IN THE MIDDLE EAST. SHE CANNOT BE EXPECTED TO DO OTHERWISE."

אני חושב שזה יפה מאד. אם כן למה צריך לקלקל את זה?

שר הבריאות י. ברזילי:

אני חושב שגם זה בהקשר לנאומי של השר אבן.

השר מ. בגין:

מה אתה רוצה שרק אגנה אותו?

שר הפנים מ.ח. שפירא:

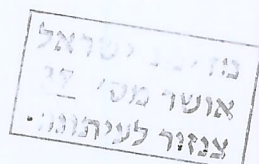
הנאום לא כל כך קלקל.

השר מ. בגין:

אני מדבר על הסמכות של הממשלה. הממשלה יושבת בירושלים, לא בשטרסבורג ולא בניו-יורק. אני מבין אילו היתה החלטת הממשלה בעניינים אלה. היא לא החליטה. שר החוץ דרש לא להחליט. אחרי כן הוא בא לשטרסבורג ומדבר מה שהוא מדבר.

אני חושב שלא צריך לדבר בתקופה הקרובה על שום פירוזים, כי האויב מדבר על מלחמה. אנחנו צריכים לומר: אנחנו עומדים בכל הנקודות שאנחנו עומדים בהן.

דבר שני: היתה הודעה של דובר משלחתנו באו"ם אחרי כל ההאחזויות. כאב לי מאד מדוע אנחנו צריכים להשמיע כל כך הרבה אפולוגטיקה ביחס לגוש עציון ולבאניס. בדבר באניס שום דבר לא קרה, זה מערבה לגבול הבינלאומי. אם אנחנו יושבים בקונייטרה עם האחזות בזה אנחנו עושים פשע? האשמנו את עצמנו מראש. למה לעורר דברים שאחרי כן יתנקמו בנו? איני חושב שאנחנו צריכים כל כך הרבה להצטדק בפורום הבינלאומי על שנאחנו בגוש עציון.

אני יודע שראש הממשלה לא ידע מראש אם צריך להודיע על פעולות כאלה. לא החלטנו בשבוע שעבר איך להסביר את ענין ההאחזיות האלה. אבל יש גם ועדת הסברה בראשותו של השר גלילי. והנה פתאום מניו-יורק אנחנו שומעים, שיתכן ואם יימסר חלק זה של הארץ לשלטון אחר, יישארו שם יהודים.

אני מבקש לשים לב לכך, ואני מציע שתי הצעות קונקרטיות. אני מציע הצעה גם כלפי חוץ וגם כלפי פנים. לאור הדברים שהושמעו אני מציע שאחרי ישיבת הממשלה תהיה הודעה קצרה שראש הממשלה יפרסם אותה, וזה לא בקשר לדברים שאמר השר אבן אלא בקשר לדברים שאויבינו אמרו ושחזרו ואמרו, שאינם מכירים בישראל ושבקרוב תהיה מלחמה.

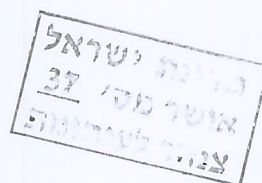
לאחר שנאמר לי פעם שלא אנסח דברים בכתב, אנסח אותם בעל פה. אני מציע שייאמר "לאור ההודעות החוזרות ונשנות של מדינות ערב ונציגיהן, כי לא יכירו בישראל, כי יאמרו מלחמה על ישראל, שלא ינהלו משא ומתן עם ישראל, שבה הממשלה ומודיעה כי בהתאם להחלטת הכנסת תמשיך ישראל לקיים במלואו את המצב שנקבע בהתאם להפסקת האש".

ראש הממשלה ל. אשכול :

לשאלות יש זמן.

השר מ. בגין :

אמרתי שאיני מתכוון לשאילתה פורמלית.

אני מציע שלאחר שרוסיה הצליחה להביא לידי דיון בהגדרת "תוקפן" בעצרת או"ם, שנהיה אקטיביים ונכין הגדרה שלנו בשאלה מה היא "תוקפנות". אנחנו יכולים לעשות זאת, וזה יכול להביא לנו תועלת מדינית מובהקת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

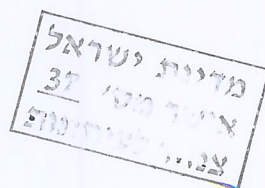
יש לנו סדר ביחס לשאילתות, ונדמה לי שהוא לא רע. אין אנחנו פותחים בויכוח על שאילתה. או שיש לנשאל משהו לענות או שזה נדחה לשבוע הבא, כי אחרת לא נגיע לעולם לסדר היום.

במקרה לשאילתה זו יש לי מה לענות, אבל לא להצעות. אמנם ההצעות יכולות להיות דבר שזמנו גרם, אבל אין זה ניתן להעשות כל כך פשוט.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני רוצה להציע איזה דבר, אבל אני מוכרח לקשור זאת עם זה.

טוב בכלל ששר החוץ יתייחס לעניין זה מה היה. כאשר קראתי זאת, ראיתי את זה בתור "דסרט" בלי מנה יסודית. הוא העלה "דסרט, צימעס" וכל מיני דברים; מנה ראשונה ומנה שניה לא היו שם. זהו כשרון מיוחד ששר החוץ שלנו מצטיין בו, כיצד ליפות דברים, שהם לא כל כך נעימים, כאשר נחוץ לעשות זאת.

אבל בלי כל קשר, אדוני השר בגין, עם מה שאתה דברת בעניין הופעתו של שר החוץ, אני רוצה להפנות תשומת לב להסתה שהתחילה להתנהל אישית נגד אבן בתוך העתונות על ידי מודעות ובצורה אחרת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

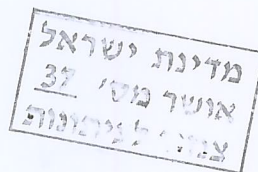
בזמן האחרון לא ראיתי.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

ראיתי היום מודעה כזו. אין זו הפעם הראשונה שהתחילה להתנהל הסתה אישית נגד השר אבן. אני מפנה את תשומת לבכם לעניין זה. אולי צריך לדבר עם עורכי העתונים. איני צריך להרחיב את הדבור על זה.

ועוד דבר: ההצעה שאתה מציע בעניין הצהרת הממשלה - תהיה כרגע אפשרות גרנדיוזית להשמיע זאת עכשיו בעצרת או"ם. שם יש מקום לחזור על עמדת-היסוד של הממשלה ולא דרך אגב לרגל ישיבה של הממשלה. מה שהמצרים אומרים, הם אומרים כל הזמן.

ועוד הערה. אני חושב ששר החוץ שלנו יצק מטבע אחת בתוך עצרת האו"ם בנאום, דבר נפלא, כאשר הוא אמר, "שהתאבדות לאומית אינה נכנסת לגדר של התחייבויות בינלאומיות". אתה אומר להגדיר מחדש מה היא "תוקפנות". אני חושב שיותר טוב מזה שאמר השר אבן לא אמר אדם. עוד נעמוד בפני הרבה צרות. אין זה לוחץ עלינו שאנחנו עכשיו נתחיל לטפל בדברים האלה.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

מבלי לערער על השאילתה של השר בגין אני שואל:
האם ההגבלה בעשית התבטאויות בשם הממשלה, או מבלי להגיד "בשם הממשלה", חלה רק
על שר החוץ או היא חלה על כל השרים האחרים, שגם השואלים וגם הלא שואלים עושים
זאת יום יום?

שר הפנים מ. ח. שפירא:

מחכים להצעה.

=====

שר הבריאות י. ברזילי:

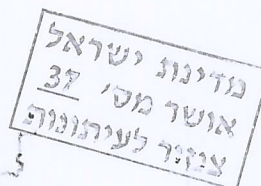
נודע לי שנערכה באיזה מוסד, אם במרכז החקלאי

או בסוכנות היהודית -

ראש הממשלה ל. אשכול:

וודאי במרכז החקלאי ששם יושבים חבריך.

שר הבריאות י. ברזילי:

רשימה ארוכה של ישובים חדשים בשטחים המוחזקים ושהדבר הזה קיבל גם פרסום. כאן הוסכם שלכל דבר כזה יקדם בירור והחלטה של הממשלה. האם מה שמוסכם בתוכנו קיים? הנה נאמר כאן שכבר עלה ישוב לקונייטרה. אני שומע על זה כאן בפעם הראשונה. איפה זה הוחלט?

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

ברמת הגולן?

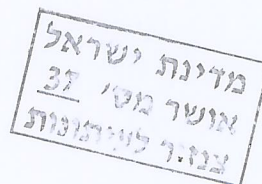
שר הבריאות י. ברזילי:

בקונייטרה. בעיקר אני שואל לגבי הגדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה שואל ביחס לגדה. גם אני קראתי זאת. זה היה בישיבת המרכז החקלאי. אני מפנה אותך לחברים שלך היושבים שם. גם אם אני בעד דברים מסויימים, הרי גם אני בלבי התרעמתי על הפרסומים הללו עוד טרם שעולים על הקרקע. למה זה נחוץ? בשבוע שעבר אמרתי שאביא רשימה, אבל אי אפשר עדיין להביאה. ישנם ישובים אחדים בערבה. ישנם מושבים שהעלינו בגליל המרכזי ושצריך עדיין לעשות להם חגיגה. אבל במרכז החקלאי דובר בהרחבה רה על העניינים האלה. אבל אין אני יכול לענות על מה שנעשה במרכז החקלאי.

שר הבריאות י. ברזילי:

האם הם יכולים להעלות בגדה המערבית 30 ישובים?

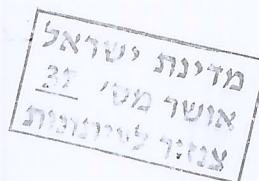
ראש הממשלה ל. אשכול:

תשאל אותם במרכז החקלאי. הם יכולים להחליט מה שהם רוצים. יהודים מתהלכים ומדברים. אין לי טענה נגדך, כי גם אני התרשמתי קשה מהפרסומים. אבל יתכן, אם תשאלו אותי, אני בלבי מוכן - אם כי בכל יום חושב אני בבוקר כך ואחר הצהרים אחרת - להוסיף ישובים היום במקומות הנראים לך אסורים בהנאה, ואולי גם אתה תשנה את דעתך.

כמדומני כשחזר שר הדתות מהחגיגה בגוש עציון נמלטה מפי פליטת פה, אם כי הבינותי את הצורך הנפשי שלו להיות שם: "אני מצטער". הייתי בעד העניין ובכל מה שהיה בעתון היה הרבה שקר וכזב שאנשים רצו לעלות שם והם היו צריכים להלחם במוסדות על הזכות הזאת לעלות. ו"מוסדות" הם גם חברי הבית הזה. התרעמתי בלבי על כך, כשם שהתרעמתי על כל הטראסק הגדול שהעיתונים עושים מסביב לזה ואינם יכולים להתאפק. אבל כל זה לא יועיל. מספיק שעושים טראסק לאחר שעולים על הקרקע. האם צריך לעשות זאת עוד לפני זה? כששמעתי על מה מחליטים במרכז החקלאי, התרעמתי. אבל אין כוח להאבק נגד זה.

עכשיו אני מתפלא ביחס למה שאתה מתפלא, ביחס לרמה. אמרנו, שלרמה אנחנו עולים לחרוש ולזרוע. זה אינו נעשה באוירון מהשמים, מהירח. יש שם אנשים. אני בעצמי גם כן לא ראיתי עדיין. עדיין לא בנו שם בתים.

שר הבריאות י. ברזילי:

לא החלטנו על נקודות התישבות שם. איני אומר שאני מתנגד לכך, אבל לא החלטנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מי אמר נקודות התישבות? המרכז החקלאי?

השר מ. בגין:

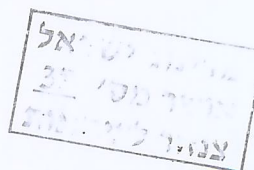
נקודות לעיבוד הקרקעות.

שר הבטחון מ. דיין:

עלו למחנות צבא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לי לא איכפת ליישב בארץ כל פנה שאפשר ליישב בתקופה זו. אפשר גם משהו לדחות לשבוע ואפשר לעשות זאת באיזה כיסוי רך יותר המתקבל על הדעת. אם אתה מדבר על פלוגה של נח"ל, זה מתקבל על הדעת אצלם. אם זה נקרא "התישבות", זה מתקבל קשה יותר. יכול להיות שלא יעזור שום דבר. אבל יכולים להצביע נגדנו ולנזוף בנו, וארצות הברית ממשיכה עדיין ב-SUSPENSION (זוהי מלה אחרת, אין זאת "אמברגו") ביחס לדברים שהובטחו לנו וכל מה שאתה רוצה ודוחים אותך משבוע לשבוע ואין אומרים "לא". כמובן אפשר מיד לצאת לקרוא אותם לדו-קרב, ואולי פעם נצטרך לעשות זאת ולא תהיה לנו ברירה. שלחתי ביום ששי מברק חריף לנציג שלנו, אמרתי לו, שים לב יותר לעניין של SUSPENSION.

מה שנוגע לרמה, החלטנו. אני מבטיח שלא נבנה שם עדיין שום ארמון ושום היכל, שום בנין ותינוקות עדיין אינם פועים שם. חורשים שם את האדמה. מה שנוגע לכפר עציון, כפר עציון נכנס כאחד הישובים הללו, כאחת ההאחזויות הללו. פה קצת הקדימה העליה של הבחורים. לא נדקדק כל כך בזאת, אם באיזה מקום ישאל עתונאי: אתם מיישבים כבר את שפת הירדן? נכון שעל זה אין לנו החלטה. אבל אם עשינו משהו או נעשה משהו, ואני יכול לתת לזה איזה פירוש או מחלצות או "מעטפה" המתקבלת קצת יותר על הדעת, זה לא יזיק לנו. איני אומר כעת לקנטר אותך, אבל במרכז החקלאי יושבים חברים שלך. הם יודעים פחות או יותר את הלך הרוח שלך. יכלו להגיד להרצפלד או למישהו אחר: אל תעשו מזה טראסק. עוד יעברו הרבה חדשים עד שכולם יעלו, אם יעלו. כדי להעלות, צריך הרבה כסף. אמנם אנחנו חיים בתקופה כזו שבאים ואומרים, למשל בשעת העליה לכפר עציון בחור אחד התפאר שאסף כ-25,000 ל"י ובנק המזרחי היה הראשון שנתן כסף כדי להעלות לשם כנגד המוסדות. פעם אחת באה אלי קבוצה עם יהודים שזקניהם מסופרים יפה לדבר על ענין זה וישבתי ליד המפה.

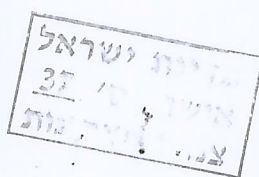
שר הפנים מ.ח. שפירא:

איפה היה כתוב שיש 25,000 ל"י?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

מישהו הבטיח.

ראש הממשלה ל. אשכול:

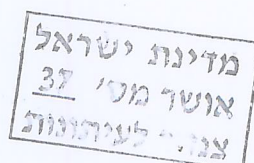
כסף נגרר אחרי כסף. אמרתי לחזני בצחוק: הכסף הראשון יש לך, מה אתה צריך לדרוש כסף? כך זה הולך. צריך אחד להיות "גבור", לולא הוא לא היו עולים. כל אלה היושבים פה יודעים שפעם באה קבוצה כזאת אלי, ישבנו על יד המפה ושוחחנו. שאלתי: איפה כאן הכביש ואיפה זה וזה? אמרתי, טוב, נראה, נדבר בממשלה למה שזה יהיה קשור. ידעתי שנכנסות לשם האחזיות צבאיות. בפעם השנייה היה אחרי ביקור שלי עם משה דיין וכשראיתי את כל ההאחזיות ויכולתי לומר, זה הולך. מוטב שזה ילך כך שזוהי עליה מעין צבאית.

עכשיו לשאילתה הראשונה של השר בגין, שסביב לזה כבר הסתבכנו. טלגרפתי לאבא אבן ביום חמישי ויש על זה איזו תשובה, אבל דומני שדין וחשבון מפורט יותר הולך בדרך.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

ראש הממשלה הבריק לשר החוץ בבקשה שיבריק את ניסוחיו בנושאים הבאים, איחוד כלכלי עם ירדן ועם לבנון, המקומות הקדושים, פירוז סיני, יישוב פליטים בסיני. ראש הממשלה שאל גם מבחינת החלטות הממשלה.

שר החוץ השיב: "פיתחתי את הרעיון שמופת השיתוף בין מדינות אירופה צריך על-פי ההגיון לחול גם על מדינות אזורנו ובמיוחד על היחסים בין ישראל, ירדן ולבנון, שהגיאוגרפיה וההיסטוריה מצוות עליהן גורל של שותפות, כפי שיסתבר לכל מי שיסתכל במפה. אמרתי כי זה נשמע כחזון אוטופי, אך כך נשמעו דברי המייסדים של אירופה המתאחדת ואני בטוח שגם באזורנו יתגשם חזון זה. דברים אלה שניסחתי אותם ברוח אירופית ובשפה האירופית השולטת ריתקו דעת-הקהל באירופה המערבית ונתקבלו בעתונות האירופית כעדות נאמנה גם לרצון ישראל בשלום וגם לקרבתה האירופית. בעתונות, ברדיו בצרפת ושאר מדינות אירופה

וגם ב"טיימס" הלונדוני הובלטו הדברים כבשורה מחשבתית וב"הארלד טריביון" הושווה הנאום לנאום הראשון של שומאן שהוביל להסכמי בריסל-לוקסמבורג.

אשר לתוכן הדברים מעיר שר החוץ: "אמנם נכתבו כבר הדברים שאמרתי במאמרי ב"פוריין אפירס" ביולי 1965, שהיה הגדרה מוסמכת של המדיניות בישראל" -

השר מ. בגין:

זוהי פריהיסטוריה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

את המלה "מוסמכת" הייתי מחליף, אבל הוא כתב

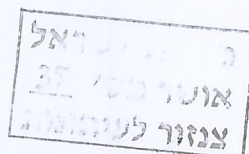
מאמר יפה.

השר מ. בגין:

מזהיר, אבל זה היה לפני שנתיים.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג:

"אך בגלל המעמד והזמנים קיבלו יתר תהודה במעמד זה, בגזלה היוזמה ההסברית מהערבים והוסחה הדעת מהחיטוט בהאחזיותינו. הנציגויות הערביות הובאו במבוכה, והממשלות הערביות נדחפו באירופה לעמדה של הצטדקות על סירובן לחיות בשלום ושיתוף." "סיכומי דבר, יש ללמוד את הלקח

של ההופעה ולהתמיד בגזירה שווה בין צרכי אזורנו ובין מופתי השיתוף בין מדינות ריבוניות באירופה המערבית."

אשר לשאלות הוא עונה: "א. לא היה שום דבר על שום קונפדרציה". הוא כנראה דיבר רק על תיאום כלכלי, שילוב כלכלי הדוק יותר. "ב. שאר הדברים על נמלים, דרכי-תחבורה ופיתוח משותף הועתקו מילולית ממאמרי ב"פוריין אפירס". ג. לא דיברתי על גורלם של שטחים. ד. כאשר שאל נציג בריטי אם לא רצוי שסיני תהיה פנויה מצבא מצרי בכל הסדר-שלום, עניתי בחיוב והוספתי, שבאין שלום ישיבתנו בסיני היא בלתי-נמנעת. ה. כששאל נציג בלגי אם ישראל מוכנה להעניק סטאטוס מיוחד למקומות הקדושים, עניתי בחיוב, וציטטתי את תשובתי לאו-טאנט בהוסיפי הערות שליליות על מדיניות ירדן בנדון. המעמד המרהיב הזה שלא אשכחתי לעולם הוכיח כי העמדות המוצהרות של ישראל כשהן מובאות בלבוש אירופי ובהתאם לחוויה האירופית, עשויות לכבוש את דעת-הקהל באירופה אולי יותר מאשר בכל אזור אחר. נקטתי אמצעים להבטחת פרסומם והפצתם הרחבה של הנאום והשאלות ותשובות ברחבי-אירופה."

ראש הממשלה ל. אשכול:

או שנחכה עד שובו של אבא אבן או שנדון בשבוע הבא, כי אז יהיה דין-וחשבון יותר מפורט. בכל-אופן גם אני חשבתי שיש כמה דברים שעליהם ממש לא הוחלט וטילגרפתי לו. אבל לא ראיתי שנאמר איזה דבר שהוא קונטרה התפיסות שדיברנו עליהן עד עכשיו.

866. היאחזויות בשטחים המוחזקים

מדינת ישראל
אוסר מס' 37
צנזר לעיתונות

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה להציע משהו בעניין ההיאחזויות.

השר י. גלילי:

דווקא מפני שאני תומך באחיזה התיישבותית בשטחים המוחזקים, אני חושב שאנחנו צריכים להימנע מלהכביד על עצמנו את העשייה הזאת על-ידי התנהגות בלתי-זהירה, הן מבחינת העיתוי והן מבחינת הצגת הדברים כלפי דעת-הקהל הבינלאומית.

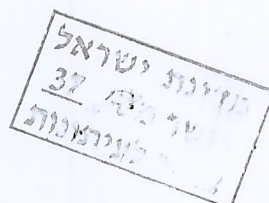
אני מציע שיוחלט על-פי מתכונת אחת, שעל-פיה נערכות ההיאחזויות שעליהן יוחלט, והיא מתכונת של נח"ל או היאחזויות צבאיות-חקלאיות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

ואחרי שיוחלט.

השר י. גלילי:

אמרתי במידה שיוחלט. היאחזויות המתחייבות מצרכים בטחוניים. במקרה זה של ההיאחזויות בגוש-עציון היו טענות ומענות גם מצד גורמים בארץ, לא רק מצד גורמים בחוץ-לארץ. לא ידעו להשיב אם זהו נח"ל או לא נח"ל, אם זהו מחנה צבאי או לא, אם זה קשור בענייני צבא ובענייני בטחון או לא. איני רואה שום סיבה לכך שאנחנו ננפנף עכשיו במונחים התיישבותיים ולא נסתפק במתכונת צבאית בטחונית. צריך להבטיח, שההגדרה הזאת לא תהיה בעלמא,

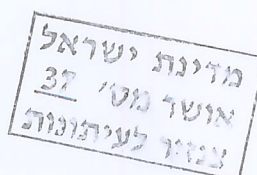
אלא שיהיו לה גם סימנים בשטח, שזוהי מתכונת של מחנה צבאי, שיהיה שם דגל, שיערך מיסדר, שאנשים יידעו מה להשיב לאנשים השואלים אותם. אחרת רק נטיל את עצמנו ואת נציגינו בחוץ-לארץ למצוקות מיוחדות. לא היתה הקפדה על-כך במקרה של כפר-עציון. הפניתי את האנשים האלה למשרד-הבטחון. שם לא ידעו מה להשיב להם. שר הבטחון יעץ להפנות את השואלים לכתובות אחרות. השואלים הופנו ממשרד אל משרד והיתה אי-בהירות רבה. ואז באו הצהרות מוזרות בנידון. זה מסוכן אם הדבר הזה יימשך ככה גם להבא.

לכן אני חוזר ומציע שנחליט על מתכונת אחת, אם לא נח"ל - הרי מתכונת של האחזות צבאית חקלאית ולתת לזה סימנים בהאחזות הצבאית הזאת, שהיא חטיבה, שהיא קשורה בצבא, שיש שם דגל ומפקדים, ואולי גם ילבשו מדים, באופן שאי אפשר יהיה לטעות באופן של ההאחזות האלה.

שר המשפטים י.ש.ש. שפירא:

אני אינני יכול לקבל את הצעתו של השר גלילי. יש הבדל ממקום למקום, ואי-אפשר לחשוב שכל העולם הוא "גולם", בעיקר לא קוראי-העתונים שלנו. נזדמן לי להגיד פעם בישיבת-הממשלה, שביחס לגוש-עציון וביחס לבית-הערבה אין לנו צורך להגיד שזהו נח"ל. שם ישבו מתיישבים יהודים שגורשו. הם ישבו על אדמת הקרן-הקיימת. מדוע יכולים יהודים לשבת בניו-יורק ולא על-יד חברון, אם יש להם בית משלהם וקרקע משלהם? זה לא היה הכרחי שזה יהיה נח"ל. חוזרים המתיישבים של גוש-עציון שגורשו משם, חלק מהמתיישבים נרצחו, חלק חזרו למקומותיהם.

גם ביחס לרמת-הגולן יש שני חלקים. הבניאס היה אזור מפורז. חזרנו למקום שממנו גורשנו בכוח. מה שנוגע לכל הרמה, קיבלנו החלטה לא על היאחזויות, אלא החלטה על עיבוד הקרקע.

שר הסעד י. בורג :

לעובדה ולשומרה.

שר המשפטים י. ש. שפירא :

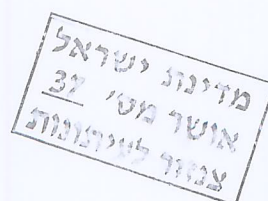
אינני מתנגד לכך שיקימו שם, לא ארמונות - אין צורך בארמונות - אבל יישובים גדולים. הפורמולה שלנו שם היתה: מצאנו אדמה זרועה, קצרנו את התבואה עליה, האם עכשיו צריך להשאיר אותה בור? הטלנו על חקלאים לעבד את האדמה. מעולם לא החלטנו שם על היאחזויות. לא שאני מתנגד להיאחזויות, אבל הפורמולה שלנו היתה: עיבוד האדמה.

אשר לגדת-הירדן ולרצועה הגובלת עם הירדן ממערב, לא הוחלט לא על היאחזות ולא על עיבוד קרקע. על שום דבר לא. ואם בעתונות מפרסמים שמחלקת-ההתיישבות של הסוכנות-היהודית עיבדה תכנית של עשרים וכמה נקודות התיישבות, הרי על זה צריך להחליט פה, והיתה הצעתו של שר-העבודה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

שם לא כתוב "ירדן". עם ירדן זה בוודאי 50 יישובים. ביחס ל-24 נקודות, לא כתוב "ליד הירדן".

שר המשפטים י. ש. שפירא :

כך אני קראתי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כתוב "בירדן"?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

כן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

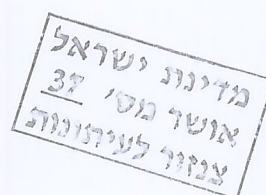
חוששני שלא. ואם אתה שבע פעמים תחזור על זה,

אתה חושב שזה ייכתב?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לפני שמתכננים ולפני שעושים, מוטב שאנחנו נחליט על זה. אם יוחלט לעשות שם התיישבות - נחפש את הפורמולה. אבל הפורמולה באה לכסות את המעשה, ואין מתאימים את המעשה לפורמולה. צריך להחליט בעניין זה. לי אין הדבר הזה נראה גם לגופו של עניין.

ודבר שני שאני רוצה לעורר: מתי נקבל איזו אינפורמציה שהיא על התכנית ביחס ליישוב הפליטים מרצועת-עזה בגדה? הגיעו שמועות לאוזני.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם מישהו החליט ליישב אותם?

השר מ. בגין:

זוהי התכנית של הוועדה העוסקת בזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם הוטל על הוועדה הזאת להציע איך ליישב את

אנשי רצועת-עזה בגדה?

השר מ. בגין:

מדובר פה על ועדה העוסקת בתכנית ליישוב פליטים

משנת 1948.

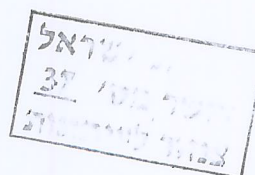
ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל הוא ניסח איזה דבר אחר.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אם ישנן תכניות בנידון זה, מוטב שאנחנו נשמע

על אודותיהן.

שר הבטחון מ. דיין:

יכול להיות שכעבור חודש או חודשיים, או מספר חודשים, יהיה מצב אחר. אבל בשלבים הראשונים, ההתחלתיים, אני מציע שנעסוק בהתיישבות אך ורק במסגרת נח"ל ובמסגרת מחנות צבאיים. ואני חושש שאנחנו מכבידים על עצמנו, שאנחנו עושים את ההיפך מזה. מדוע זה ההיפך? - מפני שאנחנו עושים מעשה-כבשה ומתנפחים בעור של זאב, במקום שאנחנו צריכים לעשות עכשיו לא מעשה של זאב, אבל של חצי-זאב ולהתעטף בעורה של כבשה.

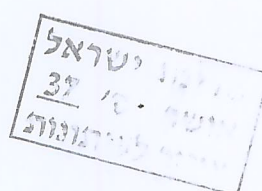
עד כמה שאני יודע, עומדים בגוש-עציון לעלות על הקרקע חמישה-עשר איש, ורעש עשו שהיה מספיק בשביל ליישב את מחצית הגדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יהיו יותר מחמישה-עשר, יהיו ששה-עשר.

שר הבטחון מ. דיין:

יכול להיות שכעבור זמן-מה יתפתח משק. אני חושב שבגוש-עציון צריך להקים משק, אבל פחד זה איננו קיים עדיין. טוב לדעתי מכל הבחינות, אם יהיו אלה חמישה-עשר אנשים או עשרים איש, שהם יהיו חלק מאותו המחנה. שם לא רק עניין של עלייה להתיישבות, אלא צריך להפקיע שם קרקעות. והקרקעות, שר-המשפטים, הדרושות כדי להיות מהן, הן לאו-דווקא קרקעות של הקרן-הקיימת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

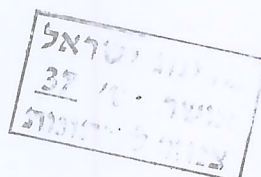
ממה התקיימו ארבעת המשקים שהיו שם?

ראש הממשלה ל. אשכול:

הם לא התקיימו.

שר הבטחון מ. דיין:

צריך להפקיע שם קרקעות, ולהפקיע קרקעות כאלה הראויות לעיבוד. ייתכן שהתכנית שעידדנו איננה טובה, אבל אני חושב שהיא טובה. אנחנו רוצים לקשור זאת עם ישראל הקודמת, שזה לא יהיה אי לחוד, איזו אנקלבה שלמה כזאת. אנחנו צריכים לסלול דרך באורך של 15 ק"מ מגוש-עציון ולקשור את זה עד לחבל-לכיש. זוהי תכנית של שטח, הכולל גם את המקום שהיה בשעתו מחנה גוש-עציון, אבל מתמשך לפי התנאים הנוכחיים, ולא לפי אלה של 1948. אז היה גוש-עציון קשור עם ירושלים. אינני רואה שום נימוק מדוע לעשות זאת עכשיו. הייתי רוצה שיקלו עלינו. נאמר, היות ויש שם מחנה צבאי והיות ויש בקונייטרה מחנה צבאי, ובכל מקום שעמד מחנה צבאי, ייעשה הדבר, גם הכרחי הדבר מבחינת בטחונם של האנשים וגם מבחינת הימנעות מן הצורך להסביר. נחרוש נזרע עד שנפקיע קרקעות ועד שנסלול דרכים ועד שנקים משק ועד שנמצא מים. אבל זה לא יעשה מהיום-למחר. אולי כעבור חודשיים או שלושה חודשים, או כעבור חצי-שנה יהיה הדבר נוח יותר. אשר לחמישה-עשר איש אלה - אנחנו יכולים היום בקלות לעשות את כל העשייה הזאת שאנחנו רוצים לעשות, בלי לעכב דבר, ולעשות זאת במסגרת צבאית, כאילו זהו חלק מהמחנה הצבאי. אבל מפקיעים קרקעות וסוללים דרכים וחורשים וזורעים. לאט-לאט ייעשה הדבר יותר ויותר לדבר של קבע.

השר י. ספיר :

אלה קרקעות של פלאחים ערבים?

שר הבטחון מ. דיין :

גם קרקעות של פלאחים, גם קרקעות של המדינה וגם קרקעות של הקרן-הקיימת. אבל אני מציע לא ללכת על כרעי-תרנגולת. מי שיטען שהוא הולך לקבל שם חזרה אדמות של הקרן-הקיימת, יתקשה להסביר מדוע אנחנו הולכים לקונייטרה. מלבדנו מסתובבים שם כתבים מאוד-מאוד ממולחים ולא תספר להם מעשיות. כוונתנו היא לעתיד ולא לעבר.

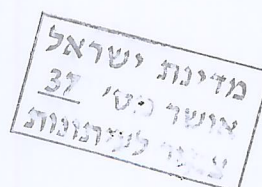
אני מציע שלא נעשה אפילו כנימה פחות ממה שאנחנו עומדים לעשות. אבל אפשר להכניס זאת למסגרת כזאת, שיהיה לנו קל יותר. הדבר כולל גם הפקעת קרקעות. זה לא יהיה קל מבחינת החוק. הדבר כולל סלילת דרכים. יותר קל לעשות זאת בהתחלה באופן צמוד למחנות צבאיים. אם באיזה מקום צריך להוסיף מחנה צבאי, נוסיף, כעבור חודשיים-שלושה נפרוץ ונרחיב, אלא-אם-כן ישנה תכנית אחרת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בישיבת אחר-הצהריים נחזור עוד הפעם לעניין של

הפקעות קרקע.

שר הפנים מ. ח. שפירא :

אם מבחינה פוליטית קל לנו יותר להגיד שהבחורים עובדים בהיאחזויות צבאיות - צריך לעשות זאת. אבל לפי דעתי, אנחנו צריכים לנצל כל אפשרות של הסברה. בעניין כפר-עציון, ההסברה צריכה להיות מלווה בסיפור המעשה, מי הם האנשים שעלו לשם, מה קרה שם לפני תשע-עשרה שנה ואיך נהרסו כולם. זה מעמיד את הערכים קצת במצב לא-נוח. הם שוכחים את זה. הם רוצים שישכחו את זה. זה מזכיר להם את העוון שלהם. את זאת צריכים לדעת לעשות.

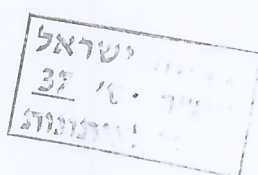
אני מבין שלראש-הממשלה יש טינה על-כך, שפירסמו כמה דברים. התערבו בזה אנשים קצת צדדיים והם רצו להמריץ ולעלות על המקום בלי הסכמת הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אקט של מרי.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

ואנו לא נתנו. הצטרפו לזה כל-מיני יהודים שבדרך-כלל אין רואים אותם בתוך העניינים האלה, אבל הם באו ועשו זאת. כמובן שלא הסכמנו לדברים כאלה. טוב שבכל-זאת חיכו קצת. בשבילם זה היה נסיון לא-קל, כאשר אמרו להם מכל הצדדים "תעלו". אחרי ההחלטה הם עלו. ברור שמישהו רוצה לנצל את זה. יש הרבה דברים שרוצים לנצל ללא צורך, ואז אומרים "הממשלה לא רצתה".

שר החקלאות ח. גבתי :

אני מקבל את הצעתו של שר-הבטחון בקשר לאופי של
ההיאחזויות שהעלינו או שנעלה. אבל בשביל זה יש כנראה צורך לקבוע דפוסים
ברורים יותר.

ברמה יעלו ארבעה מחנות לעיבוד הקרקע, שניים
מהם יהיו מסגרת הנח"ל, ושניים יהיו מה שקוראים "עליות אזוריות", מבני
היישובים. אני חושב שכל המחנות צריכים לשאת אופי אחיד. אם בשביל זה יש צורך
להכניס איזה שינויים במסגרת של הנח"ל, או להרכיב את המסגרת באופן מעשי או
באופן פורמאלי, צריך לעשות זאת, אבל אין זה מתקבל על הדעת שבג'נין ברמה תשב
היאחזות של נח"ל, ויותר דרומה תשב היאחזות אזורית. זה מחייב להתאים את
המסגרת של נח"ל, שתהיה מסוגלת לקלוט גם את ההיאחזויות שאינן באות
מגרעיני-נח"ל. אני חושב שגם אלה שעלו לכפר-עציון אינם מנח"ל.

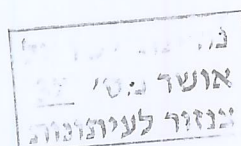
שר הפנים מ.ח. שפירא :

יש שם מנח"ל.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כאשר דיברתי אתם, אמרו לי שזה נח"ל.

שר החקלאות ח. גבתי :

אין זה במסגרת הסטנדרטית של נח"ל. אני חושב

שצריך למצוא את הדרך איך לתת לזה אופי אחיד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כתוב ש-15 לא אושרו.

שר החקלאות ח. גבתי:

ישנם 8 שאושרו עוד לפני מלחמת-ששת-הימים.

הרשימה הנ"ל כוללת את המחנות ברמה, את כפר-עציון ואת חמשת האתרים הצבאיים שהוחלט עליהם. בהזדמנות זו אני רוצה להגיד, על-פי החומר שקיבלתי בדבר סקר הקרקע באתרים האלה, מסתבר שמבחינה חקלאית-התיישבותית, אי-אפשר אפילו להגיד שיש ליישב בדוחק. אפילו בדוחק אין איפה לשבת שם, אלא במרחק גדול של 10-15 ק"מ משם, וגם זה נוגע על-פי-רוב, מחוץ לשני מקומות, בשטחים שהם מעובדים היום באופן אינטנסיבי מאוד. בהרים אין הרבה מה לעשות.

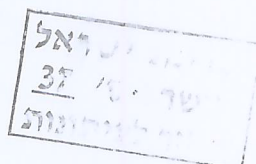
ראש הממשלה ל. אשכול:

על-ידי מי הם מעובדים?

שר החקלאות ח. גבתי:

על-ידי ערבים של הגדה. אני מדבר על האתרים

הצבאיים, על הבסיסים הצבאיים. בסביבות שכם העמק הקרוב-ביותר הבא בחשבון נמצא במרחק של קילומטרים רבים. בעמק ההוא כל שעל-אדמה מעובד. אם מתכוונים באמת ליישוב חקלאי, לא נראה לי, אפילו אם נרצה להרחיב את השטח של הבסיס, שיש שם

סיכויים רבים שנוכל למצוא תנאים מתאימים להעלאת יישובים. בדרך-כלל אני חושב שהיה טוב שנחליט לעצמנו בשלב זה, לחודשים הקרובים, האם אנחנו רואים צורך להעלות יישובים במקום אחר, מאיזה שהם טעמים, או לא? אם לא - אולי נמנע על-ידי-כך דיבורים רבים ופירסום שורה ארוכה של שמות, שלמעשה כיום אין מאחורי זה שום דבר, פרט לשמות. לעת-עתה אנחנו בודקים, מבררים ומכינים, וברגע שיחליטו נדע איפה אפשר לעלות יישובים ואיפה אי-אפשר. הממשלה צריכה להגיד: האם אנחנו רואים צורך במחצית-השנה הקרובה או בחודשים הקרובים לתקוע יתד בג'יפטיק או באיזה מקום אחר, או שאנחנו מחכים עד שייפסקו הדיבורים?

שר הבריאות י. ברזילי:

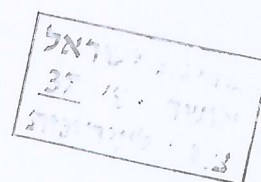
אני מסכים עם השר גלילי והשר דיין, שבמידה שיכולים לעשות זאת, זה יהיה במסגרת נח"ל, במסגרת צבאית. אבל אני רוצה להזכיר שלגבי הגדה היתה הצעה - איני מדבר על כפר-עציון, עלו שם - עלו, - בשעתה, של שר-הבטחון, שליד כל בסיס צבאי תהיה גם איזו נקודת-התיישבות במסגרת הזאת. ההצעה הזאת לא נתקבלה על-ידי הממשלה. אינני אומר שאי-אפשר לערער על זה. אפשר לערער על זה ולקבל החלטה אחרת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני בטוח.

שר הבריאות י. ברזילי:

זה מדויק. ביקשתי לבדוק זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בין כך אפשר לערער.

שר הבריאות י. כרזילי:

מכל-מקום, מה שאני מבקש הוא, שהשולחן הזה יידע מראש לקראת מה אנו הולכים. אם זה אינו מוכן עדיין היום, נדון על זה בשבוע הבא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

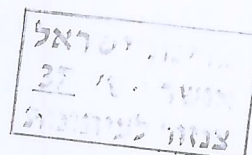
בהחלט. אם ברמה יש אדמה טובה או לא-טובה, לא בדקנו פה. אבל על הרמה עלו על דעת כל השולחן הזה.

שר הבריאות י. כרזילי:

דיברתי פה על הגדה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

תן לי ללכת מן הקל אל הכבד. ביחס לכפר-עציון יש החלטה מפורשת. ביחס לבית-הערבה הזכרתי פה, שאמרתי לאנשים כי תוך חודש תקבלו איזו תשובה. קודם-כל אני בטוח שאי-אפשר עכשיו להתיישב שם. אמנם הם אמרו, "אנחנו נעלה במקום שיש מים וקרקע." בכל-אופן העניין יבוא בפני השולחן הזה. דובר גם, אם אינני טועה, - על זה אולי גם-כן נחליט עוד הפעם, כדי שלא תהיינה אחר-כך טענות - על עליית איזה גוף של נח"ל לחווה בסביבות של אל-עריש,

וגם איזה גוף של דייגים בבראדאביל.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

הייתי שם ביום חמישי, הכל כבר מוכן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני יודע מתי אתה מתפלל ומתי אתה הולך לכותל-המערבי, ומתי אתה בגוש-עציון, ומתי אתה שומר על ענייני הדתות.

בכל-אופן, דובר פה על עניין החווה, שאם לא יטפלו בה, היא תלך לאיבוד. מה יהיה הסוף מזה - אינני יודע. אולי נלמד מזה איזה דבר. הרושם הוא שזוהי אדמת לס.

על יישובים בתוככי ישראל אין צורך לדבר פה. צריך לדבר שר-החקלאות עם שר-האוצר, אם יש לו כסף. על יתר השטח יש מחשבות ומחקרים ומדברים על זה אנשים שיש להם טעם ואין להם טעם. אני מתכוון לא לפרסם, ויש דברים שמודלפים. העולם כבר שכח שיש יהודים שצריך לדאוג להם, העיקר הוא ליישב פליטים. עדיין לא נדבקתי כל-כך מהמחלה הזאת. מציעים להעביר את מי-הירמוך-והשטפונות. יש כאלה המוכנים לומר, מה שייתווסף הוא בשביל ליישב פליטים מאל-עריש ומעזה. אני שומע ממשד-החקלאות שמליחות-המים הגיעה שם עד ל-1200 מילימטר כלור בליטר-מים, ובכל-זאת מגדלים שם פרדסים. ראו איזה נסים מתרחשים בישראל! חשבתי היום לדבר עם שר-החקלאות בעניין זה. ייתכן שאין זה נעים וייתכן שצריך יהיה לחוקק איזה חוק בעניין זה, כי אחרת הם-כולם ייהרסו. צריך באיזה מקום להגביל את השימוש במים. על כל דבר כזה צריך להחליט. על מה שעשו עד עכשיו היו פה סיכומים, על דעת השולחן-כולו. על מה שאנחנו עושים ברמה

הממשלה
משרד הבריאות
37
צנזור לפיחוקה

לא שמענו שום טענה. אותו הדבר לגבי מדבר סיני. מה שנוגע לגדה, הרי חוץ מכפר-עציון אין עושים עדיין ואין החלטה לעשות. הדיון יכול לבוא כעבור חודשיים או כעבור שלושה חודשים. כמובן אפשר להתווכח קודם, אבל מוטב לעשות לאחר שתיגמר העצרת ועוד איזה דבר.

שר הבטחון מ. דיין:

האם אני מבין נכון, שכל הגופים שעלו עד כה ושהוחלט שיעלו, צריך להקנות להם צביון של נח"ל או של מסגרת צבאית?

ראש הממשלה ל. אשכול:

כך מבינים את זה.

שר הבטחון מ. דיין:

אני צריך לברר זאת.

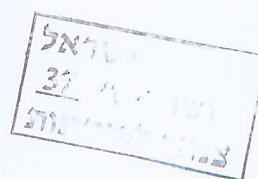
ראש הממשלה ל. אשכול:

גם ביחס לרמה? קול ברמה נשמע...

שר הבטחון מ. דיין:

אני חושב שהטענות הבאות אלינו מבחוץ ביחס לרמה

אינן שונות מאשר ביחס לגדה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אנחנו מעוניינים להחליש כל סכנה. יכול להיות שבאיזה מקום נהיה מוכרחים לעמוד בפני אסון. אבל אם אנחנו מעוניינים בזאת, כשעמדנו פעם על הרמה מלמעלה וראינו את הדברים למטה, לא יכולנו להשלים שאנחנו לא נשב שם. אבל אם אתה עולה שם עכשיו במסגרת נח"ל, תצטרך תמיד לשבת כצבא. איך יופיעו שם פתאום אנשים אזרחים?

שר הבריאות י. ברזילי :

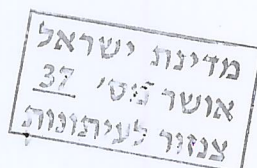
יהיו מקומות ששם נזמין אזרחים, יהיו מקומות שלא נזמין. יכול להיות שבקוויטרה לא נישאר, ברמה כן נישאר.

השר מ. בגין :

אין זה מציאותי כל-כך.

שר העבודה י. אלון :

אני מבין שאין דנים היום ואין מחליטים היום על יישובים נוספים בשטחים נוספים. אני מזהיר מפני האחדה ומפני אחידות. יש מקומות שזה נחוץ ויש מקומות שזה לא נחוץ. אני מזהיר מפני הארגומנטציה של שר-המשפטים, כי מכלל הן משתמע לאו. לדבריו יוצא שבגוש-עציון מותר לנו, כי יש שם זכות-אבות לא רק קדמונים, אלא אבות קונקרטיים. ובמקומות שאין, אי-אפשר?

ראש הממשלה ל. אשכול :

כשר-האוצר גרתי באיזה בית. אני שמח שאינני גר שם כרגע. יכול לבוא ערבי מן הצד השני של ירושלים ולהגיד, "זהו הבית שלי עם אותה הדלת." אמר שר-המשפטים: היו לנו שם בתים. קרה משהו במשך עשרים השנה הללו. ודאי שיש לזכותנו 4000 שנה ו-2000 שנה, אבל לא כל הטענות יש להן בפני הגויים אותו המשקל.

שר העבודה י. אלון :

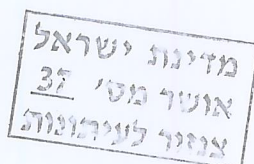
מכלל הן אתה שומע לאו, שאם באיזה מקום לא היתה אדמה לקרן-הקיימת, אי-אפשר להתיישב שם. לגוש-עציון כבר עלינו והמשבר הפוליטי כבר עבר.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

עדיין לא.

שר העבודה י. אלון :

יש דברים שאנחנו עושים, והעולם יודע שמשם לא נצא והוא משלים עם זאת. אבל כאשר אנחנו בעצמנו נרתעים, מה תצפו מן העולם? בכפר-עציון מדובר על יישוב. ברמת-הגולן הקימו מחנות-עבודה כדי לעבד את הקרקע. אם נרצה ליד שכם, להקים היאחזות - נקים היאחזות. למה ההאחדה הזאת? ביחס לכל עלייה על הקרקע נחליט איזה אופי לתת לעלייה זו.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אתה בעד זה, לא להקים רעש נוסף?

שר העבודה י. אלון:

אני בעד עשייה נוספת. בהצעה הראשונה שהעליתי לפני חודשיים, אמרתי שבתקופת-המנדט השתמשנו ביישובים במסווה לבסיסים צבאיים. אני מסכים שהיום נשתמש בבסיסים צבאיים כמסווה ליישובים. אבל העניין של כפר-עציון הוא מאחורינו ואין סיבה לחזור שם לבסיס צבאי.

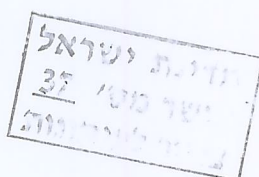
מזכיר הממשלה י. עוזאי:

פירסמנו שזהו נח"ל.

שר העבודה י. אלון:

רוב התירוצים היו רעים. העיתוי היה רע. זה לא צריך היה להיות בשעת כינוס העצרת. מוטב שתהיה טקטיקה גם בפוליטיקה, ולא רק במלחמה. מה שכבר ביצענו, נקיים כמו שהוא. נדבר על עליות נוספות, נבחון מה מתאים לשטחים הנדונים. למשל, לכשיגיע היום - והוא יגיע - להקים היאחזויות בטחוניות לאורך בקעת-הירדן, אני מסכים שתהיינה שם היאחזויות בצורת נח"ל, אבל הם יקימו יישובים.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

בדרך-כלל אין לי כיווני-חן בשעה שאני מדבר על עניינים אלה, כלפי שר-ההיסטוריה. אין זה מתפקידי. אני רוצה להתייחס אל היום. אינני יודע מה יהיה מעמדי אצל שר-ההיסטוריה. אני יודע שהיתה בדרך-כלל הסכמה להיאחזויות צבאיות בכל מקום ששר-הבטחון המליץ על-כך. זה בתור עקרון. על השאר לא הוחלט עדיין, פרט לשניים-שלושה מקומות, שאני בהחלט מסכים להם. זהו העניין של גוש-עציון, שאין זו היאחזות צבאית, אלא גם היאחזות התיישבותית.

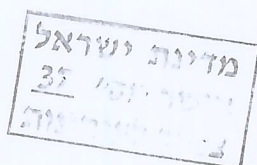
אשר לרמת-הגולן, אין לי כל ספק שאסור לרדת מרמת-הגולן, כי לא נוכל להיות בלי זה. אבל אני מתנגד לכך, שדרך-אגב נחליט על היאחזויות התיישבותיות במקומות אחרים. על זה צריך להיות דיון.

אינני מקבל עכשיו שיכניסו לי את העסק הזה בקמעונות, היום החליטו על זה, מחר נחליט על דבר אחר, כמו שאמר השר אלון. אני רוצה שתהיה גישה עקרונית לעניין. ראוי העניין שנקדיש לו יום לדיון, למען מנוע אי-הבנות.

יש לי ספק אם בזמן העצרת צריך לדבר על הפקעת קרקעות ועוד דברים כאלה. דיה לשמחה בשעתה. מחוץ לנימוקים הפנימיים שעלינו לעשות בגוש-עציון וברמת-הגולן, הרי ביחס לשאר - נדון כאשר תצוץ לפנינו השאלה בכל היקפה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני בכל-זאת בטוח שדיברת בעד ההיסטוריה, אם כי אמרת שאין זה חשוב. כי אחרת לא היה צורך לומר זאת עכשיו. הרי כולנו אמרנו, לא לעלות על מקומות מפוקפקים מבלי שיהיה דיון נוסף. ביחס לערבה עוד נדון.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אינני יודע אם דיברתי בשביל ההיסטוריה, אבל

דיברתי בשביל הפרוטוקול.

ראש הממשלה ל. אשכול :

בעוד עשר שנים יחפשו בפרוטוקול.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

כעבור שנתיים תהיינה בחירות, וכל הפרוטוקולים

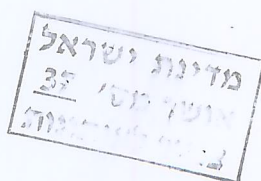
בכלל יהיו נחלת העם.

השר מ. בגין :

ביחס לרמת-הגולן אני רוצה שפעם-לתמיד נבהיר מה

החלטנו. אני משוכנע שאני זוכר מה שהחלטנו. שר-העבודה הציע לקרוא לזה "מחנה-עבודה". ההצעה לא נתקבלה מבחינת הטרמינולוגיה. לעומת זה, נתקבלה החלטה; (א) לעבד קרקעות על-ידי המשקים מסביב; (ב) על-ידי נקודות לעיבוד קרקעות שתעלינה על הרמה, ולא-דווקא יחידות נח"ל. כך הוחלט. אפשר כמובן לשנות.

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

הוחלט להטיל על ועדת-שרים בהרכב: שר-החקלאות, שר-העבודה, שר-הבטחון, - להחליט על הדרך לעיבוד קרקעות ברמת-הגולן. במפורש לא החליטו איך.

השר מ. בגין:

הוחלט גם להעלות אנשים על הרמה לעיבוד הקרקעות. אני רוצה להציע הצעה. אבקש שיוטל על הוועדה לענייני הסברה למסור הודעה על כל הבעיה של ההיאחזויות ושעד אז לא תימסרנה שום הודעות אחרות, לא בניו-יורק ולא במקומות אחרים.

שר הבריאות י. ברזילי:

כבר נמסרו.

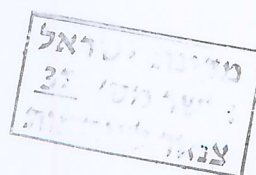
השר מ. בגין:

מה שנמסר - נמסר. אבל השבוע יושבת ועדה שהוסמכה

על-ידי הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני בטוח שזה נחוץ. אבל אבקש את ישראל גלילי, שיבוא בדברים אתך ועם עוד מישהו, עם ד"ר יעקב הרצוג, אם לי לא יהיה פנאי, אני בטוח שזה אינו נחוץ. LET SLEEPING DOGS LEI. בכל-אופן אמרנו פה, שאם נרצה להעלות עוד יישובים במקומות שיש בהם סימני-שאלה, העניין יבוא לשולחן זה.

מזכיר הממשלה י. עוזאי :

ולגבי העתיד מקבלים את הצעת השרים דייך וגלילי.

שר הבטחון מ. דייך :

יש אבסורד. הקימו עכשיו רק בגוש-עציון
וברמת-הגולן. דיברתי על העבר ועל ההווה. לגבי העתיד, מה שנחליט - נחליט.
אני מבין מרוח הישיבה, שאומרים כי בגולן אין צורך להסוות זאת בנח"ל ושם תהיה
התיישבות-קבע. אשר לגוש-עציון - חזרנו לגוש-עציון. אף באחד מהמקומות האלה
אין צורך לעשות את הדברים במסגרת נח"ל. אין אני מחפש לעצמי "פרנסה". שאלתי
שאלה: האם אני צריך לרשום לעצמי לעשות משהו?

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

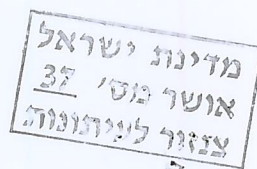
מדוע לא במסגרת נח"ל? זה אינו מפריע.

שר הבריאות י. ברזילי :

זה אינו מפריע לקונייטרה ואינו מפריע

לכפר-עציון.

ראש הממשלה ל. אשכול :

היו פה אנשים שאמרו שאין מתנגדים לכך, שכך עולים על הרמה. כי זה אינו דומה לגוש-עציון. ביחס לגוש-עציון היו כאלה שאמרו שזה נח"ל. כאשר שאלתי אותם: "מי פה נח"ל?" ראיתי אנשים עם זקני-שיבה. אמרו לי שיש בנים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הם היו בנח"ל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ביחס לגוש-עציון לא איכפת לי שזה יהיה כנח"ל. ביחס לרמה, אינני יודע מה יהיה שם. האם תמיד נהיה שם כנח"ל? טבע הדבר שגם אנשי נח"ל מזדקנים.

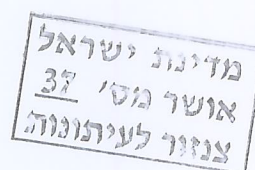
שר המשטרה א. ששון:

יהיו לא נח"ל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לפי-שעה אף-אחד לא פנה אלינו ואף-אחד לא התערב.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

"מנחל בדרך ישתה, על-כן ירים ראש".

שר הבריאות י. ברזילי:

היתה הצעה של השר גלילי, שכל ההיאחזויות תהיינה במסגרת צבאית. נחליט אם כן או לא.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כולל הרמה?

השר י. גלילי:

כל ההיאחזויות. יש ישובי-נח"ל שלעולם-ועד לא

יזונו ממקומותיהם.

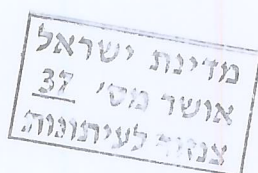
ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה אומר גם הרמה?

השר י. גלילי:

אבקש הבהרה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

תבהיר, ובלבד שזה לא יעורפל יותר.

השר י. גלילי :

בתקופה הנראית-לעין נחליט על מתכונת כללית של
היאחזויות בקרקע, בגדר של נח"ל, או היאחזויות צבאיות חקלאיות. אינני סבור
שהמושג "היאחזות נח"ל" הוא ארעי בהחלט. הוא יכול להיות ארעי, אבל אינו חייב
להיות ארעי. כעבור חודשים אחדים נשנה את המתכונת. לתקופה זו, שלפנינו נראים
כל-מיני מרעין בישין, הרי לגבי היאחזויות-קרקע אין טוב יותר מאשר מתכונת שיש
לה רקע בטחוני. אפשר לתת לזה גם סימנים חיצוניים שיצדיקו את ההגדרה הזאת.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אני מציע להסתפק בזאת, רק לגבי הנקודות שעלו.

לא נדבר על העתיד.

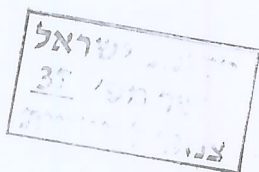
ראש הממשלה ל. אשכול :

אל תפחד, מען וועט נישט אריינחאפן.

שר העבודה י. אלון :

אולי נקרא לזה "היאחזות בטחונית". זה יכול

להיות נח"ל וזה יכול להיות לא-נח"ל.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אפשר לומר שגם הבית הזה הוא "בית בטחוני". הוא קיבל אפילו פגז אחד. אם אתה אומר "נח"ל", הרי זוהי פורמציה צבאית. כל השטח הוא עדיין בסטאטוס של הנהגה צבאית. כיבוש צבאי. אני רוצה להגיד לשר ארן וגם לחברים אחרים החושבים כמוהו, שפה הוחלט כי כל ישוב חדש בשטחים החדשים שנחלנו לאחר המלחמה, כל עלייה כזאת לא תיעשה בלי תכנית שתובא הנה לשולחן הזה. אין כל יסוד לחששות שהביעו ביחס לזה. מדברים על אלה שעלו. יש לנו הרמה ויש גוש-עציון ויהיה גם מה שעומד כנראה על הפרק, אינני יודע איך עושים זאת - החווה באל-עריש וכפר-הדייגים בבראדאביל. אומר ישראל גלילי, שה"תספורת" של כל ההיאחזויות האלו תעבור תחת מסרק אחד. כולן תיקראנה "היאחזויות נח"ל". נח"ל - זוהי פורמציה צבאית. יש מי שאומר שכדאי היה להוציא מזה את הרמה. אני בעד זה. אבל מה שיחליטו - יחליטו.

אשאל עכשיו מי להצעת השר גלילי. אינני יודע אם

מה שמשה דיין הציע שונה מזה.

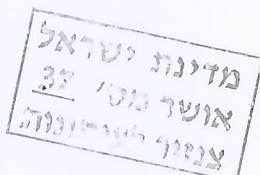
שר הבטחון מ. דיין :

אותה "התספורת".

השר מ. בגין :

היה כדאי קודם להצביע על עניין הרמה, כי זה

תיקון.

מ ח ל י ט י ס : א) כל התיישבות חדשה בשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל טעונה אישור מוקדם של הממשלה.

ב) (ב-12 קולות) ההיאחזויות אשר עליהן הוחלט כבר (ברמה, בגוש-עציון ובסיני) תהיינה, עד להחלטה חדשה, במתכונת של נח"ל או של היאחזות צבאית חקלאית.

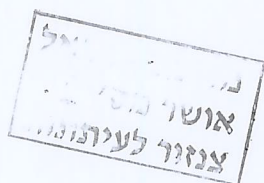
(ב-7:7 קולות נדחתה ההצעה, כי ברמה הסורית תותר גם היאחזות לא במתכונת צבאית).

שר העבודה י. אלון:

צלצלתי אל מזכירת-הממשלה לפני מספר ימים וביקשתי לערער על החלטת-הממשלה בעניין חילופי השבויים ממצרים. היא אמרה שאין צורך לערער, כי בלאו-הכי העניין עומד לעלות על סדר-היום. היות והשעה עכשיו 12.30 אני חושב שאיננו עומד לעלות על סדר-היום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חושב שנדון בזה היום אחר-הצהריים, בוועדת-השרים לענייני בטחון.

שר העבודה י. אלון:

טוב שהבהרתי את זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני יודע אם זה טוב, אבל לך מותר לחשוב שזה טוב. גם קיבלתי מכתבים מאנשים שונים. משה דיין, האם יש לך תשובה?

שר הבטחון מ. דיין:

מה שיחליטו אחר-הצהריים - יחליטו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כל אלה שעירערו יושבים בוועדת-השרים לענייני

בטחון.

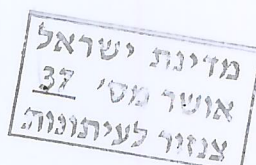
=====

867. מינוי לשירות החוץ

ראש הממשלה ל. אשכול:

ישנו דבר פורמלי, להביא לידיעת הממשלה כי מר

משה יובל, שגרירנו בפרו, מתמנה לשגריר לא-תושב בלה-פז בבוליביה.

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטה מס. 819(ג) מיום י"ב באלול תשכ"ז (17.9.67), לאשר את מינויו של מר משה יובל לתפקיד שגריר לא-תושב בלה-פז (בוליביה), בנוסף לתפקידו כשגריר בלימה (פרו).

868. ועדה עליונה לעניין ירושלים

שר המשפטים י.ש. שפירא:

בשבוע האחרון החליטה הממשלה על ועדה עליונה לעניין ירושלים. זה כמובן איננו בא לשנות כמלוא-הנימה את סמכות המשרדים המטפלים בעיר-העתיקה. הרכב-הוועדה: ראש-הממשלה, שר-האוצר, שר-הדתות, שר-התיירות, שר-השיכון, שר-העבודה, השר מ. בגין ואני. אציע לוועדה שהיא תשתף מזמן לזמן, בבירורים, את ראש עירית ירושלים, כי הדברים נוגעים לירושלים.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

מה הסמכות של הוועדה?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

קבענו בישיבה הקודמת, שאם בין כל המוסדות ובעלי-הסמכויות השונות שישנם בקשר לירושלים, אם ישנה איזו התנגשות בענייני סמכויות ואינטרסים, או אם ישנם איזה ערעורים - הם יובאו בפני הוועדה הזאת ושם יוכרעו.

מדינת ישראל
אשר מסי' 37
צנזור לעיתונות

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני מבין את הנוסח הזה של שר-המשפטים. אבל אם כך, אפשר להוסיף עוד שר אחד או שניים.

שר המשטרה א. ששון:

אני מציע לצרף את שר-המשטרה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יכול להיות שאבקש את שר-המשפטים להיות יושב-ראש הוועדה הזאת. לכולכם יש כל-כך הרבה זמן, כנראה, שאתם יכולים לשבת בכל ועדה, וכולם מדברים בכל ועדה. יכול להיות שאעייין בכל-מיני ועדות שאני יושב בהן. כמה אפשר לעשות זאת? לפי-שעה אני מקבל זאת. אם כן, יצורף גם שר-המשטרה. שר-החקלאות, אין לך מה לעשות שם?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לפי-שעה לא.

מ ח ל י ט י ם למנות ועדת-שרים עליונה לעניין ירושלים, אשר תתאם בין הסמכויות השונות הפועלות בעניין ירושלים, ותכריע בחילוקי-דעות העשויים להתעורר ביניהן.

מדינת ישראל
אושד מ"י 37
צנזור לתיאור

הרכב הוועדה: ראש-הממשלה - יו"ר, שרי האוצר,

הדתות, המשטרה, המשפטים, העבודה, הפנים, התיירות, השיכון והשר מ. בגין.

ראש עירית-ירושלים יוזמן לדיוני הוועדה במידת

הצורך.

869. השימוש בלשון הערבית בשילוט הדרכים בארץ

שר העבודה י. אלון:

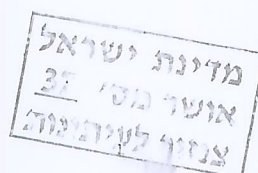
בדרך-כלל בשילוט הדרכים בארץ מקובל שאנחנו משתמשים בשתי לשונות, בלשון העברית, הבלשון הרשמית של המדינה, ובאותיות לאטיניות, כדי להקל על תיירים ומבקרים מחוץ-לארץ. כאשר מדובר בשלט המראה על יישוב ערבי, יש גם השם בערבית. לאחרונה התעוררה בעייה לגבי השטחים המשוחררים או המוחזקים. אמרתי, כי בשטחים הללו, שהם מאוכלסים בעיקר ערבים, תהיה גם ערבית בכל השילוט. זה מתואם עם הממשל הצבאי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

רק ערבית?

שר העבודה י. אלון:

גם ערבית. אולם קיבלתי שאילתה לגיטימית מאחד חברי-הכנסת הערביים, נדמה לי מחה"כ עבול עזיז זועבי, השואל מדוע לא תשולב השפה הערבית בכל השילוט במדינה. את השאילתה קיבלתי עוד לפני המלחמה. הייתי צריך לענות לו מזמן, אבל לא הצלחתי עד עכשיו להעלות את העניין על סדר-היום של

ישיבות-הממשלה.

קודם-כל זוהי שאלה עקרונית. אין מנהג קבוע בעניין זה. למשל בשלטים על משרדי הממשלה כתוב רק בעברית. במטבע יש גם עברית, גם אנגלית וגם ערבית. בתעודת-הזיהוי יש גם ערבית. בן-גוריון כעס על זה מאוד וסירב לקבל תעודת-זיהוי מידי שר-הפנים. יש בעניין זה דעות שונות. רציתי פשוט לשמוע את דעתה של הממשלה בעניין זה. במקרה שיוחלט על הכללת השפה הערבית בשילוט, נעשה זאת בשלטים החדשים. לא נהרוס את הכל, אלא בכל פעם שיצבעו שלט חדש, נוסיף גם את הערבית. בשעתו היתה התנגדות לכך מצה"ל, כדי לא להקל על המסתננים.

שר הסעד י. בורג:

היום הנמוק הזה חזק עוד יותר.

שר העבודה י. אלון:

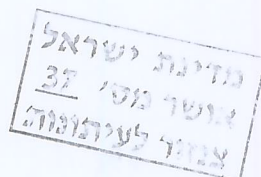
היום זה השתנה במידה ניכרת, עם הזזת הגבולות.

אני בעד.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע שנחכה בזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני תומך בהצעה לחכות.

השר מ. בגין :

עד פתיחת הכנסת יש לך עוד חודש.

השר י. ספיר :

שאלה לשר-העבודה: אתה התכוונת לשלוט בכל רחבי-ישראל, או רק באזורים המאוכלסים ברובם ערבים?

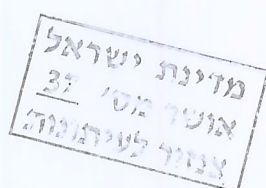
שר העבודה י. אלון :

ליישוב ערבי הייתי נותן שילוט ערבי גם ב"ישראל-הקטנה". זה אמנם אינו חל על שילוט גדול המראה על הכיוונים, על היעד. שם משתמשים רק בשתי לשונות. אנשי מע"צ לא יודו לי אם אוסיף עוד לשון, כי זה מסבך. רציתי לשמוע את דעת חברי-הממשלה. יהיה קשה להשיב בעניין זה בכנסת, כי הנימוק הבטחוני אינו תופס היום.

שר הסעד י. בורג :

תופס יותר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

כדאי לחכות. עכשיו יש גל של חבלנות.

שר העבודה י. אלון:

האם מותר לי להשיב בקשר עם נקודת הבטחון?

ראש הממשלה ל. אשכול:

כן.

השר מ. בגין:

גם מבחינה בטחונית.

שר הדואר י. ישעיהו:

צריך להחליט בעניין זה ולפנות סעיף אחד מסדר-היום, כי סדר-היום עמוס כל-כך. יש הצעה ששר-העבודה יענה על שאילתה מה שהוא עונה, ובזה נגמר העניין.

המשך הדיון נדחה.

870. הרכב ועדת-השרים לציון 20 שנה להקמת המדינה

ראש הממשלה ל. אשכול:

מציעים להוסיף עוד שר לוועדת-השרים לציון 20

שנה להקמת המדינה. אני חוזר עוד הפעם על שמות השרים חברי-הוועדה:
ראש-הממשלה, שר-החוץ, שר-החינוך, שר-הסעד, שר-הבריאות, השר י. גלילי,
שר-התיירות, שר-הדואר, שר-המשטרה, שר-הדתות והשר בגין.

מ ח ל י ט י ם , בהמשך להחלטה מס. 372 מיום ג' בסיון תשכ"ו (22.5.66),
לצרף את השר מ. בגין לוועדת-השרים לציון 20 שנה להקמת המדינה.

= = = = =

ראש הממשלה ל. אשכול:

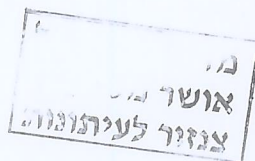
אני רואה שכולכם משתוקקים לנעילת הישיבה. אבל
הסעיף י"ח - סלילת כביש מעין-גדי לפשחה - מעניין אותי מאוד. אבל אבקש הרבה
חומר לפני הישיבה או לקראת הישיבה הבאה.

שר העבודה י. אלון:

חומר כלכלי?

ראש הממשלה ל. אשכול:

כן. חשבתי פעם אולי להאריך קצת את הכביש
מטירת-צבי לעין-גדי. שם הולך פס צר של הירדן, אחרי-כן הוא מתרחב. שם,
בעין-גדי, אפשר להקים איזה יישוב. אבל אני מפחד שצריך עם-ישראל מיוחד שיקים
אותו.

שר העבודה י. אלון:

הרשו לי להעיר בנושא זה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

לכשתהיה מוכן.

שר העבודה י. אלון:

אני מוכן. סוללים כבישים באופן בלתי-פוסק בשטחים שמעבר לגבול שקדם ל-5 ביוני, ואין עושים בעיות.

שר הדואר י. ישעיהו:

אם כן, למה הכנסת את זה לסדר-היום?

שר העבודה י. אלון:

לפי הצעת ראש-הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כמה זה צריך לעלות? ובאיזה שטח זה, והאם אפשר להקיף משהו? ואולי אפשר לעשות בינתיים שני ישובים יהודיים, חורשים אדמה ושמשני הצדדים משתלטים על השטח הזה? אז ודאי גם השר ברזילי יסכים.

מדינת ישראל
י.נשר-מס' 37
התעודה

הישיבה ננעלה בשעה 12.46

=====

